

Дніпропетровська область
бібліотека ім. М. Т. Кривого
Інв. №

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

МОЛОДИЙ КОМУНІСТ

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходять в 5 грудня
1989 року

№ 26 (4053).

СУБОТА

24

ЧЕРВНЯ
1989 р.

Ціна 6 коп.

ЛЕНІНСЬКІЙ КОМУНІСТИЧНІЙ СПІЛЦІ МОЛОДІ УКРАЇНИ

Центральний Комітет Компартії України сердечно поздоровляє комсомольців, усіх юнаків і дівчат республіки з 70-річчям Ленінської Комуністичної Спілки Молоді України — одного із загонів ВЛКСМ.

За сім десятиріч у рядах комсомолу України дістали політичне загартування кілька поколінь будівників нового світу. Свою вірність справі революції, ідеям В. І. Леніна вони підтвердили на фронтах громадянської і Великої Вітчизняної воєн, у трудових буднях п'ятирічок. Республіканська комсомольська організація завжди жила інтересами і турботами всього народу. Нині мільйони комсомольців активно включились у процес глибоких перетворень, розпочатих партією.

Комсомол і сьогодні зберігає своє призначення політичного авангарду молоді. Курс на поглиблення перебудови, підтверджений З'їздом народних депутатів СРСР, відкриває нові можливості для розвитку ініціативи і творчості юнаків і дівчат, розширення їх ролі в державних та громадських справах. Комсомольським організаціям належить посилити ідейно-виховну роботу серед підростаючого покоління, шліфує формувати його громадянську позицію, нове мислення, сприяти консолідації молоді навколо ідей оновлення.

Самостійність, громадянська зрілість юних проявляються у розв'язанні соціально-економічних завдань. Позитивної оцінки заслуговує діяльність центрів науково-технічної творчості молоді, молодіжних житлових комплексів, інші конкретні соціально значимі справи. Комітети комсомолу, комсомольські організації покликані вчасно помічати і підтримувати все цінне, передове, просувати його в широку практику. Справа честі комсомолу — подолати пасивність і апатію, які ще мають місце серед частини молоді. Постійно бути серед своїх ровесників, активно працювати з самодіяльними об'єднаннями, знати і враховувати інтереси, потреби юнаків і дівчат, разом з ними шукати шляхи розв'язання виникаючих проблем — головна вимога до комсомольських активістів, обов'язкова умова підвищення ефективності зусиль комітетів комсомолу і первинних організацій.

Серцевиною, стрижнем усієї виховної роботи лишається формування у підростаючого покоління високої ідейності, політичної культури, патріотичних та інтернаціоналістських переконань, почуття відповідальності за долю соціалізму, хід революційних перетворень у країні. Завданням великої ваги є підвищення в очах молоді авторитету чесної, сумлінної праці, інших моральних цінностей нашого суспільства. Комсомольські організації повинні рішуче викоринювати антигромадські прояви, утриманські настрої, споживацьке ставлення до життя, що зустрічаються в молодіжному середовищі. Треба давати безкомпромісну і аргументовану відсіч демагогічним спробам переглянути героїчну історію комсомолу, відвернути молодь від конструктивної суспільно-політичної діяльності, посіяти насіння національної роз'єднаності, політичного нігілізму.

Партійні комітети, комуністи республіки і далі сприятимуть розвиткові ініціативи і самодіяльності комсомольських організацій, дбатимуть про підвищення авторитету і ролі комсомолу в усіх сферах суспільного життя.

Центральний Комітет Компартії України висловлює впевненість, що 70-річний ювілей комсомолу республіки стане приводом не тільки для святкових торжеств, а й для об'єктивного, критичного аналізу прожитого і зробленого, активізації участі комсомольців, молоді у всенародній справі перебудови, в реалізації завдань, висунутих XXVII з'їздом КПРС, XIX Всесоюною партійною конференцією.

Бажаємо комсомольцям, усій молоді України творчого натхнення та енергії, нових успіхів у праці на благо Вітчизни. Нехай новими добрими справами примножується слава республіканської комсомольської організації!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ КОМПАРТІЇ УКРАЇНИ.

ДУМАЙ
П КОМСОМЛЬСЬКЕ
ДІЛ И НЕ ДЕЛИ!
РІЗЬ
І ВОНИ
ОГЛЯДАВАЙ ЗОГЧЕ
ВСЕ ЛИ
КОМСОМЛЬСЬКІ
НА САМОМ ДЕЛЕ?
ИЛИ
ТОЛЬКО
КОМСОМЛЬСЬКА КОРЧАТ?

Фотохроніка ТАРС.

6-7

8

ХРОНІКА
ПОДІЙ

КОНКУРС
ДЛЯ
КНИГОЛЮБІВ

УВАГА!

Безперечна аксіома: духовність необхідно збагачувати; екологія культури стала потребою усіх сфер нашого життя. З метою активізації роботи по піднесенню ролі книги на селі, підвищенню ефективності пропаганди й розповсюдження літератури, в тому числі з питань патріотичного та інтернаціонального виховання, міжнаціональних відносин у республіці оголошено щорічний республіканський огляд роботи організації Укоопспілки та Добровільного товариства любителів книги УРСР.

В рамках цього огляду прийнято відповідне рішення правління обласної організації товариства книголюбів. Передбачається забезпечити активну участь в огляді працівників і активістів районної ланки споживчої кооперації і товариства любителів книги, народних книгарень і кіосків, шкільних кооперативів, первинних книголюбських осередків, громадських книготорговців та книгонош.

Розповсюдження книг на селі, пошук цікавих форм їх пропаганди та використання з виховною метою може стати хорошою конкретною справою для кожної первинної комсомольської організації. Все-таки формується інтерес до читання у дитинстві, а романтичні устремління виростають у кожного в дні юнацтва. Мудрі книги можуть і повинні стати помічниками молоді.

Районні організації та первинні осередки — переможці обласного огляду будуть нагороджені Почесними грамотами правління обласної організації книголюбів, а також преміями.

І. ОЛІФІРЕНКО.
м. Кіровоград.

2

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

24 червня 1989 року

ЗУСТРІЧІ—НЕ ВОСТАННЄ

ВРАЖЕННЯ

Відбулася зустріч членів бюро обкому Компартії України з армійським активом місцевого гарнізону.

За ширмою секретності про Радянську Армію ми, зізнаємось, знаємо дуже мало. Навіть про те, як живуть військовослужбовці, їхні проблеми...

Перший секретар Кіровоградського обкому Компартії України, народний депутат СРСР М. Г. Самілик у своєму вступному слові наголосив на бурхливості, воістину революційності часу перебудови. Нам разом вирішувати соціально-побутові, господарські питання.

У своїх виступах військовослужбовці торкалися багатьох питань. Багато хто говорив про нестачу житла, потребу поліпшення побутових умов.

Не забули і про взаємини з населенням обласного центру. Здебільшого стосунки військовослужбовців і кіровоградців складаються на взаємній повазі. І в солдатських ідальнях, як інформували офіцери, влітку можна бачити зелень, овочі і фрукти з місцевих полів.

На зустрічі йшлося і про проблеми виховної роботи серед призовників, відверто говорився й те, що падає престиж солдатської і офіцерської служби. Називалися конкретні дані

по зростанню злочинності в області, про небажання деяких юнаків проходити службу. Говорилися й про слабкі, недостатні стосунки між армійським і місцевим комсомолом.

У кінці зустрічі М. Г. Самілик поділився з присутніми враженнями про перший З'їзд народних депутатів СРСР, відповів на численні запитання присутніх.

Наш кор.

Члени бюро обкому Компартії України зустрілися також із редакторами міських та районних газет, журналістським активом області, а також з акредитованими в області представниками республіканських засобів масової інформації. Розмова носила відвертий, емоційний характер, що явно imponувало аудиторії. Перший секретар обкому Компартії України, народний депутат СРСР М. Г. Самілик позитивно оцінив роль засобів масової інформації у висвітленні роботи З'їзду народних депутатів СРСР, який не так давно завершив свою роботу, наголосив на цінності оперативної і об'єктивної подачі матеріалів про З'їзд у пресі, на радіо й телебаченні. Зустріч із журналістами вийшла змістовною саме через те, що практично кожен з присутніх мав мож-

ливість свого часу детально ознайомитися зі з'їздовськими матеріалами і висловити свої думки з приводу його роботи та наступної діяльності своїх редакційних колективів.

Далі розмова точилася саме в цьому руслі: виступаючи, журналісти не лише ділилися враженнями про З'їзд, але й зупинилися на своїх проблемах і планах. Думки і відгуків повторювалися, але це вкотре засвідчувало одностайність тих чи інших принципів положень і проблем, які підняв З'їзд. Зокрема, виступаючи звертали увагу на те, що за останній час у виступах газет, радіо, телебачення переважають критичні матеріали, іноді вони близькі до простого критиканства, натомість відчувається явна деградація жанрів у показі наших надбань. Причиною багатьом ганджам нашого життя — слабкість, а чи й відсутність елементарного порядку у багатьох сферах народногосподарського виробництва, у побуті, соціальних питаннях. Виступаючи погоджувалися з оцінкою ситуації з культурною, що прозвучала на З'їзді, — безкультура породжує багато інших пороків. У контексті з'їздовських виступів на зустрічі було піднято питання про міжнаціональні стосунки в області, наго-

лошено, зокрема, на особливій вазі безпосередніх контактів в першу чергу ідеологічних працівників з найширшими верствами населення. Було висловлено також побажання до партійних працівників бачити у журналістах не представників протистояння між партійними комітетами й рядовими трудівниками, а колег у вирішенні проблем сьогодення.

У своєму виступі М. Г. Самілик докладно поінформував журналістів про З'їзд народних депутатів СРСР, свої враження від його роботи, поведінки окремих депутатів і депутатських груп (в тому числі в кулуарах) та їхніх висловлювань і заяв. Він зупинився також на завданнях, які стоять перед країною в цілому та Кіровоградщиною зокрема, на ролі засобів масової інформації в їх вирішенні, відповів на запитання присутніх.

Наш кор.

Минулого вівторка в Кіровоградському міському партії відбулася зустріч членів бюро, завідувачів відділами обкому Компартії України, працівників радянських, профспілкових органів з комсомольським активом області.

Перший секретар обкому партії, народний депутат СРСР М. Г. Самілик поді-

лився враженнями від роботи першого З'їзду народних депутатів СРСР, розповів про цікаві дискусії, атмосферу відвертості, демократичності, яка панувала на цьому форумі.

У своєму виступі М. Г. Самілик звернув увагу на ряд з'їздовських рішень, які безпосередньо торкаються роботи молоді, наголосив на важливості вирішення питань соціального напрямку. Також прозвучало, що комсомол Кіровоградщини ще недостатньо включився в перебудовний рух області, має цілий ряд недоліків у виховній роботі серед молоді.

Разом з критичними зауваженнями висловлювалися думка про активність спілчан області в господарській діяльності, що в нинішньому році дає помітні зрушення у випуску товарів народного споживання, у кращій роботі агропромислового комплексу.

Виступаючи розповіли про стан перебудовних процесів у своїх комсомольських організаціях, про те, з якими успіхами молодь Кіровоградщини зустрічає 70-річчя ЛКСМ України.

Наприкінці зустрічі М. Г. Самілик відповів на ряд питань молоді, яка цікавилася з'їздовською позицією народних депутатів СРСР Кіровоградщини.

Наш кор.

Дискусія

не відбулася, але...

відбудеться 28 червня о 16.00. Ми маємо на увазі навіть дві зустрічі, про які минулої суботи повідомляв «Молодий комунар». І не відбулися вони не з вини працівників Кіровоградського міського комсомолу, а через об'єктивні причини.

Про це, вибачаючись через газету перед усіма, хто приходив до нововідкритого молодіжного центру довілля «Погляд» 21 і 22 червня, говорить перший секретар Кіровського (м. Кіровоград) райкому комсомолу В. МАЛИШОК.

— Я особисто запросив В. Коробейникова, першого секретаря Дзержинського (м. Харків) райкому комсомолу, на відверту розмову з кіровоградцями. Справа в тім, що Володимир Коробейников був учасником Сургутської зустрічі і допоміг би нам в організації та проведенні дискусії «Який комсомол нам потрібен?». Однак, напередодні 21 червня Володимир повідомив, що його терміново викликали в Київ як учасника Пленуму ЦК ЛКСМ України. Ми вирішили, що варто перенести зустріч на 28 число і провести її з участю В. Коробейникова. Тим більше, що він був і є учасником вироблення проекту програми ВЛКСМ.

Від себе працівники Кіровоградського міського і двох райкомів комсомолу міста пропонують на розгляд дискусії «ЯКИЙ КОМСОМОЛ НАМ ПОТРІБЕН!» такі питання:

1. Комсомол для молоді чи молодь для комсомолу? Чи повинен комсомол захищати інтереси всієї молоді?
2. Як підняти втрачений авторитет?
3. Скільки нас у Спільці: 36 мільйонів чи...
4. Що означає «суспільно-політичний»?
5. Чим займаються райкоми комсомолу?
6. Місце і роль комсомолу в політичній системі.
7. Як розцінювати соціальний розвиток молоді, її суспільну, політичну активність сьогодні?

Ці та інші питання, які ви, дорогі друзі, вважаєте за потрібне винести на обговорення, будуть порушені в нашій дискусії. Нагадаємо адресу «Погляду», де вона відбудеться: вул. ПОЛТАВСЬКА, 71. Отже, 28 червня о 16.00.

М. ШАРАПОВ.

За Віктором БОЦУЛОЮ з колгоспу «Україна» Онуфріївського району — 9 років механізаторського стажу. Молодий комуніст перший рік очолює ланку інтенсивної праці, разом ще з 11 механізаторами, серед яких і його батько Петро Тихонович, обробляє 1800 гектарів площ.

Фото І. КОРЗУНА.

СОЛІДНИЙ КРИМСЬКИЙ «УРОЖАЙ»

очок збрала кіровоградська «Зірка», виступаючи в Севастополі та Керчі. Спочатку, граючи з «Чайкою», наші футболісти не тільки зуміли зберегти свої ворота на замку, а й самі не раз були

близькими до успіху (0:0). А з традиційно незручним суперником — «Океаном» — нашим футболістам вдалося схилити шалки терезів на свій бік (1:0). Отже, в Криму здобуто три очка

з чотирьох. Додамо до цього ще одне «південне» очко в матчі з херсонським «Кристалом» і підсумуємо три матчі на виїзді: чотири очка! Цього року навіть вдома «Зірка» не часто балувала нас таким.

Так що, злам у грі? Давайте зачекаємо співати дифірамби: сама «Зірка» не раз «карала» нас за поспішні висновки. А чекати недовго — післязавтра нашими гостями будуть футболісти ма-

ріупольського «Новатор», 29-го — запорізького «Торпедо». 2 липня домашню серію «Зірки», а з нею і перше коло завершує зустріч з нікопольським «Колосом».

А. ШПАК.

У ГОСТЯХ — КАНАДЦІ

У профком педінституту дзвонили з комітету комсомолу Київського держуніверситету:

— На Україні зараз гостює група студентів з Канади. Всі вони — представники Союзу Українського Студентства Канади (СУСК). Виявили бажання завітати на батьківщину корифеїв українського театру. Готуйтеся до зустрічі.

Ми, звичайно, такій новині зараділи: не так часто в нашому вузі бувають іноземні делегації, а тут — канадці українського походження, наші ровесники! От лише, правду кажучи, не знали, як організувати зустріч. Час помпезності минає, а до діло-розмов ще не звикли.

Вирішили: приїдуть, сплануємося на місці. Так воно й було. Четверо канадців на чолі з президентом СУСК Григорієм Близнюком віддали перевагу зустрічам зі студентством. Правда, тоді саме була сесія, але поговорити зі своїми ровесниками з-за кордону прийшло чимало студентів. Григорій Близнюк, Нестор Гула, Оксана

Родак, Олександр Охрім розповіли про свою організацію. Щоб не повторювати їх виступів, запропонуємо читачам їхню візитну картку, з якої можна дізнатися про діяльність СУСК. А починається вона словами:

ХТО МИ ЄІ

Ми є представниками СУСКу (Союзу Українського Студентства Канади — найбільш незалежної організації українського студентства на еміграції. До СУСКу належать 18 філій канадських університетів, при яких є 1500 студентів українського походження.

ЯКА Є ЦІЛЬ НАШОЇ ПОЇЗДКИ В УКРАЇНУ

Користаючи з нових реформ та подій в Україні, наше велике бажання — встановити контакти зі студентами в Україні в такий спосіб:

1) Інформувати студентів в Україні про діяльність СУСКу і можливість студентів з України бути співучасниками в праці СУСКу;

2) уможливити обмін інформацій між студентами Канади й України у формі листування, пересилання журналів, книжок і т. п.;

3) встановити регулярний обмін студентів між Україною і Канадою.

Крім того, ми дізналися, що одна з цілей СУСКу — це збереження української мови в середовищі канадських українців. Діти в їх сім'ях десь до п'яти років розмовляють мовою своїх дідів.

Нестор Гула повідав про газету СУСКу «Студент», редактором якої він є, а Оксана Родак, фахівець з народних музичних інструментів і Олександр Охрім, котрий вчиться на будівельному факультеті, розповіли про відпочинок молоді в Канаді.

Звичайно, не залишилися в боргу й наші студенти, які розповіли про свій інститут, навчання. А ще всі висловили бажання за налагодження дружніх стосунків студентів Кіровограда і Канади.

В. РАДУЛ,

заступник голови профкому студентів Кіровоградського педінституту.

КОМСО-
МОЛЬСЬКА
ПЛАНІРКА

У міській ЛКСМ України, знаючи, що газета має кошу молоді Кіровоградщини з ювілеєм Спілки республіки, сам одразу порадили неслидливо пошукати Тетяну ЛАСТОВИЦЬКУ — електромеханіка міжміської телефонної станції.

Віддана вона — член міського комітету комсомолу, і обрали її туди вже точно не за вроду. Спілка відновлюватиме свій авторитет конкретними ділами таких ватажків, як Тетяна.

Фото Л. КОРЗУНА.

ЩОБ ЗГАДКА БУЛА ПРИЄМНОЮ

Хлібом-сіллю зустрічала світловодська молодь учасників виїзного семінару лідерів земляцтва та організацій іноземних учнів. Така форма для нас, організаторів, була новою: вперше за багато років вирішили провести семінар на виїзді. Читач може спитати — а що з того: зібрали групу іноземців і прочитали їм лекцію в Світловодську чи в Кіровограді?

Іноземних студентів у Кіровограді навчається понад чотириста, а от про область у них уявлення дещо загальні. Є й такі, хто провчившись в училищі, технікумі чи інституті, жодного разу Дніпра в очі не бачили. Ми ж двох зайців «убили» — провели «круглий стіл», познайомилися на вечірній дискотеці з молодими світловодцями, а пізніше — з містом.

Нетрадиційно проходив «круглий стіл». Іноземні студенти спочатку почувалися гостями. Та сразу ж після вступного слова кандидата історичних наук, доцента кафедри наукового комунізму Володимира Миколайовича Воеводіна, лідерство в бесіді взяв на себе полестинець Набіль Хануна:

— Моїм улюбленим заняттям є політика. Через те, що тема семінару і його сьогодення основного заняття «Нове політичне мислення в сучасному світі», не можу змовчати: нове мислення стало можливим для всіх країн світу після того, як почалася перебудова в СРСР. Ще зверну увагу на взаємозв'язок політики і економіки. Ці два напрями тісно пов'язані. На Близькому Сході, наприклад, та й в інших регіонах світу з надією дивляться на Радянський Союз, прагнуть наслідувати його принципи.

Арсен Рафалі представляв земляцтво малагосійських студентів. Він висловив думку, що від успіху перебудови, від того, як вона проходитиме в СРСР, залежить доля світових стосунків між державами. Арсен наголосив, що перебудова відчутніша в міжнародних стосунках, у зовнішньополітичному житті і ще повним ходом йде в нашій країні на місцях.

Виступ афганця Вахїдулли викликав бурхливу дискусію. Представників Афганістану запитували, яка їх думка про введення радянських військ у 1979 році в ДРА? Вахїдулла, його земляки відповідали, що вони розцінюють минулу присутність радянських солдатів у себе на батьківщині як необхідну акцію захисту завоювань революції.

У зустрічі взяли участь представники з дев'яти країн. Траплялося, що деякі іноземні студенти не досить добре орієнтувалися в обговорюваних проблемах, особливо коли мова заходила про Кубу, Афганістан, Лаос. Тоді представники тих країн, про які йшлося, коментували політичні події.

Модесто Барбаро Батіста з Куби поділився враженнями від перебудовних процесів, що відбуваються на цьому острові соціалізму:

— Часто можна почути, а особливо це люблять твердити в США, що коли інші соціалістичні країни або країни, що розвиваються, не наслідують у себе перебудову СРСР, то вони проти цієї перебудови в Радянському Союзі. Це — не те, що помилюва, це — неправильна думка. Кожна країна має свої особливості і, враховуючи їх, прагне оновити політичний і економічний розвиток. У нас на Кубі є свої відмінності і наша перебудова проводиться по-нашому.

Безперечно, відомо це багатьом, але

іноземним студентам не все зрозуміло в перебудовних процесах в СРСР. Вони теж постійно читають газети, спілкуються з радянськими громадянами. Але ця зустріч показала, що в них є цікаві запитання щодо внутрішньої і зовнішньої політики нашої країни. Тому ми й запросили до себе В. М. Воеводіна і викладача кафедри політекономії КВЛУЦА Л. П. Скриль.

Не менш цікаво пройшло ще одне практичне заняття — «Організація роботи з тристоронніми шефськими договорами». Для участі в цій дискусії до Світловодська приїхали разом з іноземними друзями другий секретар Кіровоградського міського комсомолу Олег Мотін, члени комітетів комсомолу ВО по сілках «Червона зірка» Галина Шаміна, заводу «Гідросила» — Наталя Панасевич, медучилища — Світлана Азіма, УТО «Кіровоград» Світлана Коноплянко.

Робота по шефських договорах ведеться земляцтвами і молодіжними політичними організаціями представників Куби, Лаосу, Анголи, Афганістану. Спілка молодих комуністів Куби, наприклад, співробітничала з комітетами комсомолу КВЛУЦА та заводу «Гідросила»; Спілка Народно-Револьюційної Молоді Лаосу — з комітетами комсомолу КІСМу і «Червоної зірки».

Такі стосунки сприяють зміцненню дружби: іноземні студенти проводять суботники на шефських підприємствах, разом з молоддю цих підприємств організовують відпочинок. Справа, зрештою, не в кількості заходів, а в тому, який спогад в іноземних студентів залишить навчання, відпочинок у Кіровограді.

О. ЖУРАВЛІОВА,

відповідальний секретар міської ради у справах іноземних учнів.

Наші
найщиріші
вітання
спілчанам
і неспілковій
молоді області
з нагоди
70-ї річниці
ЛКСМУ!

3

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

24 червня 1989 року

ДОЗОРЕЦЬ

Ярмарок ідей

Нащодзано в Кіровоградському інституті сільськогосподарського машинобудування проходив ярмарок ідей і науково-технічних досягнень в галузі машинобудування й металообробної промисловості.

Коментує цю подію завідувач відділом Кіровоградського міжгалузевого територіального центру науково-технічної інформації Держплану УРСР С. ВЛАСОВ:

— Організатором ярмарку став не лише наш центр, а й Кіровоградський інститут сільськогосподарського машинобудування. Мета його — виявити творчий потенціал трудових колективів, активізувати технічну думку новаторів.

Широко представили на ярмарку свої розробки і технології провідні кафедри КІСМУ, педінституту, конструкторське бюро заводу радіовиробів, світловодських підприємств. Завітали до нас і спеціалісти підприємств машинобудування і приладобудування з інших міст країни — НВО «Псковелектромаш», Мінського НВО «Прогрес», Новгород-Волинського, Білоцерківського заводів сільськогосподарського машинобудування, Славгородського заводу радіоапаратури.

Великий інтерес у всіх учасників ярмарку, відвідувачів викликали розробки систем автоматизованого проектування механічної обробки деталей, механізації шліфування та заточувальних верстатів з КІСМУ, нестандартне обладнання, представлене кіровоградськими умільцями заводу радіовиробів, різальна рама і пластини з твердих сплавів Світловодського комбінату твердих сплавів і тугоплавких металів. Представили свої ідеї, вироби й гості.

Провідні спеціалісти галузі обмінялися досвідом, думками, як кажуть, зафрахтували винаходи й обладнання, технології й продукцію, які зацікавили їх. Це дозволяє їм згодом укласти взаємовигідні договори, поліпшити справи в галузі машинобудування й приладобудування.

4

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

24 червня 1989 року

Бути безбілетному проїзду!

У деяких областях, містах республіки для учасників Великої Вітчизняної війни та колишніх військовиків-інтернаціоналістів проїзд у міському транспорті став безплатним. На З'їзді народних депутатів СРСР це питання теж порушувалося. В Кіровоградській області наприкінці квітня в обласному відділенні засідання, на якому обговорювалася можливість безплатного проїзду учасників другої світової і «афганців». Про це ми попросили розповісти нашому кореспонденту Володимирі Гавриловичу КОПАНІЦЮ, начальнику обласного управління автомобільного транспорту.

КОП.: Скажіть, будь ласка, Володимире Гавриловичу, наскільки реальний задум обласного щодо безплатного проїзду в міському транспорті учасників Великої Вітчизняної і «афганців»?

В. Г. К.: Як автомобіліст скажу: дана акція можлива, тим більше, що, на жаль, в нашій області небагато залишилось людей, які були учасниками другої світової. «Афганців», — зрештою, теж небагато.

КОП.: Сьогодні багато транспортних підприємств працюють на госпрозрахунок. Чи не «вдарить» ця акція по кишені автотранспортників?

В. Г. К.: Ми обговорювали і цей момент. Звичайно, вдарить! Як-не-як, а багато учасників Великої Вітчизняної війни працюють на робочих місцях, і майже всі «афганці» користуються в містах послугами громадського транспорту. Якщо відмінувати п'ятикопійчанний проїзд з кожного з них, ми втратимо тисячі карбованців.

Але це не значить, що автобусники проти пільгового новозав-

дення. Треба всім добре подумати як краще зробити, щоб вигідно було всім.

КОП.: Невже такі «бідні» в області автобусники?

В. Г. К.: Тільки міські маршрути приносять збиток по області щороку на 4 мільйони карбованців. Тарифна вартість проїзду становить на одного пасажера далеко не 5 копійок — 11. Зав-

часно плануємо багато міських маршрутів збитковими. Та це — наші проблеми.

Моя пропозиція така: хай підприємства, на яких трудяться учасники Вітчизняної і афганської воєн, залежно від можливостей, компенсують нам втрати...

КОП.: І Ви впевнені — справа зрушиться? Минуло майже два місяці, а...

Новомиргородські рейди

— 1.

Зразу скажемо: коли представник обласного штабу «Комсомольського прожектора» запропонував у Новомиргородському райкомі ЛКСМ України декільком його працівникам піти разом з ним у рейд, дехто не погодився. Відповідь була така: навіщо, мовляв, ото ходити по магазинах і людей тривожити. Результат же не буде ніякого! Відмову аргументували ще й тим, що день тому тусулися в магазині «Область».

У магазині «Книжки» ніяких порушень радянської торгівлі не виявили. Ніхто нікого тут не обраховував, не було популярних видань і під прилавком. Можливо, читач, прочитавши ці рядки, відкладає газету вбік: завіз же — якщо слово «рейд», то обов'язково під прилавком імпорту речі, гостродефіцитні товари. Тут цього не було.

Зате в комірчині, геть у щілинах, стосами стояли книги. Через оті щілини в стінах не можна й влізати Шевченка «Кобзар». Некраща доля спіткала і ряд передплатних видань: той же пил, та ж неакуратність.

Був тут, як пояснила продавець Ганна Андріївна Нестеренко, і найбільш нехороший товар — українська класика. Отак дивилися на твори Квітки-Основ'яненка, Лесі Українки... багатьох-багатьох інших письменників і не хотілося вже нічого й робити. Нашу непомилку до української книги у підсвідомості видно ще краще, ніж на прилавку. На прилавку хоч чистенькі стоять, а там, у підсвідомості, всі на купі — в пилу і павутинні.

Отам, в підсвідомості, й подумалося: у рейди, бач, дехто з комсомольських працівників неохочий йти. Бо що їм оті книги українських

письменників, за паперами «немає часу» навіть прочитати українську книгу.

— 2.

Якось ното з обуренням, не то з неприязню зустрів нас у магазині «Галантерея» його завідувач Іван Сафронів Погрібний. Приміщення — тісне-протісне. Ніяких зручностей для покупця. А що творилося в комірчині, де зберігалися товари!

Усе на купак: сумки жіночі і толь, біжутерія і зимові рукавички. Справедливими були нарікання завмат на нестачу необхідних товарів і на нерівномірність їх надходження.

Де ще таке бачено, щоб влітку в магазині було закарбовано поліції рукавички? Звичайно, вони лежали не на прилавку, а на полицях в комірчині. От і плановість кіровоградських поставальних баз! Недаромно ж люди говорять, що влітку легше купити зимові речі...

— 3.

«Гастроном», що в центрі Новомиргорода, не радував око асортиментом товару. Такі ж самі талони на цукор, бідніший асортимент печива, про цукерки не варто й згадувати. Є в тому гастрономі кафетерій, де подразнювали око покупцеві соки. Коли ж хтось бажав випити стаканчик... виявлялося, нема чим їх мити: десь труба тріснула саме по дорозі до кафетерію.

Сполошилася після відвідин рейдової бригади виконуюча обов'язки завідувачки відділом сільгосппродуктів Марія Олександрівна Копітенько. Десь «загубилася» накладна на 1200 кілограмів гречаної крупи. Присутній при перевірці директор Новомиргородського кооперту Віталій Тимофійович Кондратенко тільки руками розводив і підтверджував, що документ на продаж гречки-таки повинен бути.

ЩОСЬ ЗАЧЕРСТВИЛА «ПАЛЯНИЦЯ»...

Коли один з авторів цього матеріалу приїхав з далекого відраження, йому передали, що Зураб Надарович Цасідзе, голова кооперативу «Паланиця», дуже бідкався, аби все, про що піде мова нижче, не потрапило до газети. Та... Про все по-порядку.

Хто їхав бобринецькою трасою, той міг помітити, як зразу з Кіровоградом крутиться димок — сманяться для банжонних шашлики. Ну і члени рейдової бригади обласного штабу «Комсомольського прожектора» вирішили скористатися нагодою «заморити черв'яка». Як і кожного, їх теж (вони ж без табличок ходять!) обраховували більше, ніж на карбованець.

З цього обрахунку і почалася вся історія. Виявилось, що шашликами торгував кооператив «Паланиця», який створений при заводі імені Кірова, що в Кіровограді. Через те, що завод до шашликів ніякого відношення не має, вирішили поцікавитися, як ж в нього стосунки з кооперативом.

Правду говорять: варто послухати розмову секретаря-діловода, щоб про все знати. Поки чекали на директора Юрія Володимировича Довбиша, дізналися, що кооператив на заводі дали расні сходи ще за колишнього дирек-

тора Михайла Михайловича Хасанова. Його зять, як говорила секретар-діловод, очолює «Паланицю». Крім неї ще три кооператива осіло на заводі.

— Я тут п'ять днів як директор, — говорив нам Ю. В. Довбиш. — Ніяк не зрозумію, навіщо завод кооперативу? Самі збитки. Обладнання розпозалося по кооперативах. За те, що в нас орендують приміщення, ми одержуємо копійки. Є й такі, про які я не знаю (та й не тільки я), що вони виготовляють. От як бобринецький «Арабат».

Одним словом, спадщина Юрія Володимировича дісталася... Про цей завод говорять так: «Якщо СРСР від Японії відстав на 40 років, то завод від СРСР відстав на стільки ж». Директору, правду кажучи, зараз не до кооперативів. На півтора місяця підприємство відстає з випуском товарів народного споживання. Це — десятки і десятки тисяч карбованців.

Про умови праці скажемо так: молоді, особливо дівчата, гнуться в незручностях. Директор тільки стогне:

— Незрозуміло для мене: прекрасні виробничі площі віддали ніякому кооператорам, робочий же цех зробили прохідним. Мої люди мучаться, а ті гроші грешуть.

Що правда — то не гріх. Вся

номенклатура заводу планово збиткова. Стіл за собівартістю коштує 27 крб. 60 коп., а роздрібною ціною його — 19 крб. І це за госпрозрахунок! Як тут пояснити молодим трудівникам, у котрих невеличка зарплата, що завод сам збільшити ціну не може, а кооператив — будь ласка, сам встановлює ціни, самі між собою кооператори й гроші ділять. Гроші, зароблені часто-густо на обладнанні заводу.

Та давайте повернемося від кухонних меблів, дитячих іграшок і сувенірів, які виготовляє завод, до кооперативу «Паланиця». Про нього тут, хоч не питали, знають одне — його очолює зять колишнього директора заводу. Ще говорив, що кооператори за час директування М. М. Хасанова буквально знахабніли: грошей вчетверо більше заробляють.

Збитковості в нас до 60 тисяч карбованців. Прийдуть дітки зі школи, просять: дайте грошей. Як їм не дати? Даємо, але не завжди. Бо, хоч вірте, хоч ні, — скаржився Ю. В. Довбиш. — нема звідки. Кооператори б могли і школі виділити. Можуть і нам допомогти. Не хочуть, хоча, вважаю, при заводі.

Більшість із заводчан, кого

ІНТЕРВ'Ю З РОЗДУМАМИ

В. Г. К.: Чому? Справа рухається, дякуючи ініціативі комсомолу. Взявся ж обласний штаб «Комсомольського прожектора» допомогти виявляти в міському транспорті безбілетних пасажирів.

КОП.: А чи штрафи по три карбованці зарадять чимось?

В. Г. К.: Не в трьох карбованців справа, а в ініціативі. Рух (а я це саме так називаю) по виявленню безбілетних пасажирів, який проводить обласний комсомол, став масовим. Десятки учнів технікумів допомагають нашим контролерам не так штрафувати, як агітувати: «Люди, не їдьте без квитків!».

Майже смішна історія. Але що поробиш, коли свідомість багатьох пасажирів надто низька.

Додам до сказаного: комсомольці допомагають продавати пасажиром проїзні талони, у себе за місцем навчання і проживання розповідями про участь у рейдах «агітують» за придбання квитків.

КОП.: Ви, Володимире Гавриловичу, так хвалите комсомольців... Назвіть тоді хоч, як-то кажуть, кращих.

В. Г. К.: Хвалю тому, що вони в числі перших своєю участю в рейдах за принципом — чим можу — допомагаю, вносять свій вклад у корисну справу.

Кращих називати не буду. Хіба справа у двох-трьох прізвищах, які я, по-правді, й не пам'ятаю! Головне — ми допомогу найперше відчули від комсомолу.

Накладну члени рейдової бригади так і не побачили. Марія Олександрівна значно пізніше, кілька разів збігаючи в контору кооперту, повідомляла, що якраз у той день накладні магазин уже здав. Лишилися лише відповідний запис у книзі надходжень. Книгу ж зразу не показав перевіряючим... Забула.

— 4.

У колгоспі імені Леніна Новомиргородського району в робітничу їдальню ми потрапили випадково: був обідній час і захотілося перекусити. Так як комсомольські працівники — народ в основному не гордий і харчується де грийдеться, їдальня, якою завідує Марія Дмитрівна Чоботар, нам спершу видалася справжнім рестораном. Щоправда, мух було набагато більше, але вони не заважають вловлювати приємний запах страв, що виривався через віконце-проріз, яке відділяло велику кімнату зі столами і лавами від кухні.

Розчарувалися зразу: запах виявився обманливим. Ні суп, ні тим більше підозріла каша не лізла в горло. Коли ж простягли руки до баночок із соком, обпеклися: баночки-то справді були від соку, а в баночках парувалася чай.

Завідуюча їдальнею пояснила, що баночки вигідніше тримати: стакани, а тим більше металеві кували, забирають відвідувачів. Здебільшого — чоловіки. За ними по кущах не по-вибіруєш, а саме з них вони чомусь полюбляють розпивати спиртне. От з баночок ще соромляться.

Тільки дивуватися доводилося кмітливості чи то працівників колгоспної їдальні, чи то правління: п'янички соромляться з баночок розпивати оковиту, ну, а трудівники полів переживуть якось...

Холодильника в їдальні теж не було. На стільниках, на столах, так тут колгосп тек виривав законамисти. Щоправда, не в лопуха була сіль, а в баночках... з-під майонезу (одноразових).

запитували, висловилися проти «Паланиці». Були й інші пропозиції — чому б цьому кооперативу не надавати послуги робітникам?

На заводі «по секрету» вказали ще одну точну кооперативу — бібліотеку імені Крупської. Нашому здивуванню не було меж: ото Зураб Надарович! Ото голова! Знав же де прилаштуватися.

У бібліотеці «паланичків» уже нема. З. Н. Цасідзе, плутаючись у боргах, рвону виконувати десь ремонтно-будівельні роботи. Заходить сюди. Із нотками знущання говорить своїм колишнім співробітникам, що гроші лопотують гребе. Про це нам повідомила Федорівна Даниленко, яка добре знає Зураба Надаровича.

Сам же З. Н. Цасідзе, коли на решті ми зустрілися з ним, все доводив, наскільки він чесний і чистий кооператор. Що ж, звичайно, вачувати людину не будемо. Про все дізнаємося пізніше. Після того, як отримаємо відповідь з фінвідділу.

У підготовці матеріалу сторінки брали участь члени обласного штабу «Комсомольського прожектора» Ю. КОЗЛІТІН, С. СИСОЄВА, С. ЧЕРНЯВСЬКИЙ, Ю. ЯРОВИЙ.

ВІКТОРИНА «МИНУЛЕ МОГО КРАЮ»

ПІДСУМКИ

УКРАЇНІКА

Ось і закінчився наш майже п'ятимісячний марафон. Не всі учасники рівно пройшли його. Одні вдало стартували, а під кінець чи то часу бракувало, чи зморились. Інші ж навпаки — чим ближче до фінішу, тим вимогливіше ставились до своїх відповідей. Були, правда, у нашому змаганні й такі, що не витримали дистанції й зійшли: хто ще напочатку, після першого-другого туру, дехто перед самим завершенням вікторини (олександрійські слідопити).

Однак, як би там не було, а фінішували учасники вікторини «Минуле мого краю» дружно. І якщо судити за результатами, то — з впевненою: за окремими винятками розбіжностей між набраними балами не такий уже й значний. Принаймні в останньому турі по 23 бали одразу набрали І. Черноіван із Кіровограда, О. Зелінкевич із Голованівська, Н. Цебро зі Світловодська, гайворонські десятикласники клубу «Діалог»...

Проте не будемо забігати наперед. Адже спочатку слід дати відповіді на запитання заключного туру, підбити остаточні результати. Відповіді такі:

1. Марко Мамай — гайдамацький ватажок. З літа 1750 до літа 1752 року царські каральні загони мали понад десяток збройних сутичок із гайдамацькими загонами, на чолі одного з яких був Марко Мамай. Із історичних документів відомо, що Марко Мамай «родився в городі Чигирин-Дуброве, а отцель має его маленького принесли Миргородского полку в местечко Потоки. И в том местечке азрос и женился, а детей не имела». В Запорізькій Січі Марко сформував чималий загін гайдамаків і пішов грабувати панські маєтки. Цей загін діяв у районі містечка Мошни, а потім — Чорного лісу. Разом із загonom Гаврила Лисого (150 чоловік) Мамай брав участь у походах на Чигиринщину, у визволенні Боровиці, Ясківців, Трущавців та інших сіл.

Київський генерал-губернатор Михайло Лєонтєв писав у донесенні Військовій колегії у серпні 1750 року: «...Известный вор и разбойник Марко Мамай под Черным лесом пойман и в Запорожскую Сечь привезен, и содержится там под крепчайшим караулом, и что с тем вором и разбойником Мамаем учинить, о том он, кошевой, из старшиною требовал резолюции».

Звичайно, царизм російський (як і польська шляхта) не збирались милувати Марка Мамаю, для них це був насамперед бунтівник, злодій, розбійник...

2. Багата земля українська на народні пісні. Нині ніхто не може назвати навіть приблизно кількості створених народом піснених перлин — 400 тисяч чи більше. Багато народилося на території нашого краю. В різноманітних збірниках народних пісень, виданих минулого століття, можна знайти посилання на наш край. Зокрема, великий внесок у збереження народних пісень зробили брати Тобілевичі, відомий етнограф, наш земляк В. Ястребов, учитель з Нової Праги І. Бессараб, фольклорист А. Конощенко...

Назвемо бодай найвідоміші народні думи й пісні, в яких оспівували минуле нашого краю: «Ой за Бугом, за рікою!», «Ой понад рікою, понад Синюхою», «Не сплавня Чута густими дубами», «В одно время під Єлисаветом много орлів ізліталося», «Івась Коновченко Вдовиченко», «Ой не спав я нічку темну», «Про

татарську неволю», «Там де Ятрань круто в'ється», «Про смерть трьох братів коло Самарки», «Чуто моя, Чуто», «Ой з-під города, а з-під Єлисавета»...

3. Назви найбільших міст нашої області: Кіровоград — фортеця св. Єлисавети, Єлисаветград, Зінов'євськ, Кірово, Кіровоград; Олександрія — Усівка (Усиківка), Бечей, Олександрійськ, Олександрія; Світловодськ — Табурище-Новогеоргіївськ-Крилове, Хрущове, Кремес, Світловодськ; Знамен'янка — Осипове, Ліницьке, селище Знамен'янка, станція Знамен'янка.

4. Герой Радянського Союзу, національний герой Франції, людина з легенди — це Василь Порик. Народився він в селі Соломіріці Хмельницького району на Вінничині. Перед війною закінчив Бобринецький сільгосптехнікум (на навчальному корпусі технікуму встановлено меморіальну дошку). Закінчив Харківське військове піхотне училище, командував взводом. Восени 1941 року потрапив у полон, відправлений до табору примусової праці, де очолював підпільний «Комітет радянських патріотів». 1943 року Василь Порик втік з табору, став командиром партизанських загонів на півночі Франції, членом ЦК Руху Опору. Його не раз заарештовували фашисти, катували. У липні 1944-го схоплений гестапівцями і страчений. Похований у місті Енен-Льєтарі (Франція).

5. На територію нашого краю болгари потрапили у середині XVIII століття. У військовій поселення під назвою Нова Сербія офіцер російської армії серб І. Хорват привіз сотні сербів, болгар, чорногорців. Вони були розміщені в населених пунктах (теперішні назви) Новомиргороді, Коробчиному, Канежі, Глинському, Панчевому, Петроострові, Надлаку, Цибулевому та інших. 1773 року кілька десятків болгарських сімей, захоплені царським урядом, перебралися в район середньої течії Синюхи, заснувавши Вільшанку, Добру, Станкувату, Малу Мазницю. У XIX столітті переселення болгар продовжувалося.

Нині болгари є майже в кожному районі області. Найкомпактніше проживають у Вільшанському районі, частково — у Новомиргородському, Малій Висці і Новоукраїнці. На відміну від сербів і чорногорців, які асимілювалися з місцевим населенням, болгари й донині зберегли свою мову, культуру, народні звичаї.

Найбільше, максимальну кількість очок у п'ятому турі набрав кіровоградець Олександр Шумський — 25. Лише одне втратили члени краєзнавчого гуртка восьмирічки № 26 (м. Кіровоград); це саме той учасник вікторини, хто від туру до туру поліпшував свої результати. Ще цілий гурт учасників втратив два очка в турі (ми їх напочатку називали).

Отже, після п'ятого туру учасники розташувалися у такому порядку:

О. Шумський (Кіровоград) — 103 очка; клуб старшокласників «Діалог» (Гайворон) — 95; краєзнавчий гурток восьмирічки № 26 (Кіровоград) — 92; О. Зелінкевич (Голованівськ) і Н. Цебро (Світловодськ) — по 91 очку; Іван Черноіван (Кіровоград) — 89; К. Корчагіна (с. Балахівка Петрівського району) — 85; краєзнавчий гурток СШ № 2 (Новгородка) — 81; О. Рябошалька (Знамен'янка) і Ю. Тютюшкін (Кіровоград) — по 80; міський загін червоних слідопитів ім. Борі Білого (Олександрія) — 71; Р. Кармазин (с. Турія Новомиргородського району) — 68; пошуковий загін восьмирічки № 11

(Олександрія) — 59; Л. Папуша (Добровеличківка) — 45 очок.

Беззмінним лідером нашого марафону був Олександр Шумський. Його відповіді відзначалися точністю, багатством фактів, посиленнями на різноманітні джерела, дослідницькою роботою. Скажімо, аби відповісти на запитання про українські думи й пісні, Олександр їздив у села, переписував з уст давній фольклор. Тому й не дивно, що протягом усіх турів він лише напочатку втратив два очка. Олександр переміг впевнено, переконливо.

Переможців вікторини Олександра Шумського, членів клубу старшокласників «Діалог» з Гайворона і членів краєзнавчого гуртка восьмирічки № 26 (м. Кіровоград) буде нагороджено грамотами обкому комсомолу і редакції та цінними призами. Заохочувальними призами будуть також відзначені О. Зелінкевич (Голованівськ), Н. Цебро (Світловодськ) й І. Черноіван з Кіровограда.

Разом з відповідями на запитання останнього туру учасники надіслали деякі думки про вікторину, побажання. Ось лише окремі з них:

К. Корчагіна (с. Балахівка Петрівського району): «Вікторина була дуже цікавою. Читачі газети, звичайно, поповнили знання про минуле нашого краю. Особисто я ці знання обов'язково використаю у своїй бібліотечарській роботі, порекомендую деякі матеріали вчителям і учням школи».

Пропоную наступну вікторину — етичну (про культуру поведінки в громадських місцях, їдальні, театрі; тон розмови, ставлення до рідної мови; красива хода, красиві жести...). Це сьогодні так необхідно знати й уміти не тільки молодому поколінню».

Члени клубу старшокласників «Діалог» Оксана Огерчук, Світлана Басюк, Оксана Адамович, Наталя Вакулєнко (м. Гайворон): «Ми з великим задоволенням брали участь у вікторині. Готуючи відповіді, ми багато відкрили для себе нового. І це безперечно допоможе нам при вступі на історичний факультет педінституту. На заняттях нашого клубу ми часто дискутували, висловлювали свої думки й погляди на маловідомі сторінки нашої історії. Водночас переконались, що наші бібліотеки не мають необхідної літератури, що історія краю мало досліджена, що наявна історична література потребує невідкладного доопрацювання, переосмислення».

Олександр Шумський, робітник виробничого об'єднання по сілках «Червона зірка» (Кіровоград): «Вікторина стала для мене, абітурієнта педінституту, добрим іспитом з історії й культури нашого краю. Хай би такі конкурси проводились регулярно: у 5—6 турів протягом грудня-травня! Впевнений, що й молоді візьмуть участь більше, ніж тепер. Бо ж головне — не перемога, а участь. Ми всі повинні знати свою історію».

Члени краєзнавчого гуртка СШ № 2 (селище Новгородка): «А чому б «Молодому комунарові» не провести зустріч учасників вікторини?»

Щиро дякуємо за побажання, поради. Іх ми обдумаємо. А останню, від новгородківчан, приймаємо відразу. Зустріч переможців вікторини за «круглим столом» редакції «Молодий комунар» проведемо 29 ЧЕРВНЯ О 14 ГОДИНІ (Кіровоград, вул. Луначарського, 36, «Молодий комунар»). Запрошуємо також усіх бажаючих.

ЖЮРІ ВІКТОРИНИ.

НА КОНКУРС
«В СІМ'І
ВОЛЬНІЙ,
НОВІЙ»

24 червня 1989 року

Анатолій КУМАНСЬКИЙ

ПОВІСТЬ

Підвієся й Василь Петрович.
— Не думаю, що зачинили. Але ми туди не ходимо. То — синова.
— То, може, зараз зайдемо?
— Якщо треба...
У видовженій, з одним вікном у торці кімнаті стояв стереомагнітофон, програвач, стіни були увішані фотографіями й вірізнами із журналів. Деякі досить грайливі:
При вході зліва на стіні висів мотоциклетний шолом.
— У сина є мотоцикл?
— А чому б йому в нього не бути? — здивувався Гамаюн.
Гамаюн керував крупним будівельним трестом, був досить впливовою людиною у місті.
— Де тримаєш мотоцикл?
— Під'їзд у нас крайній, мені дозволили зробити прибудову.
— Ключ є?
— Від мотоцикла? — не зрозумів Гамаюн.
— Від прибудови.
— Здається, у ванній.
Ключ справді там висів на гвіздочку.
— Гриня, — заглянув на кухню, де Коваленко, відкинувши навісті кватирку, пуснався надвір.

Двері «прибудови», а був то просто гараж, Можний відкрив сам. Зручне місце для мотоцикла, лежан, застелений ватною новдрою, верстан з інструментами, каністри.

Не було лиш мотоцикла.

— Ціка-а-а-а, — присвистнув Гамаюн. — А він не казав, що в ту Захарівну їздитиме. А втім...

— Це ми знаємо. Мене зараз інше цікавить: ваш син нурить?

Можний майже одразу побачив у кутку недопалок сигарети «прима», та пони що не звертав на неї уваги господаря.

— Не знаю, — непевно відповів Гамаюн. — Його вихованням займається мати. Хоча... запах від нього я чув.

— Що ж, пішли в квартиру. — Можний пропустив Гамаюна, разом зайшли до приміщення.

— Гриню, прохання до тебе. Поверни понятях, ось тобі ключ від гаража. Спустиш туди, візьми недопалок.

Можний з Василем Петровичем залишилися удвох. Надія Петрівна чи справді спала, чи вдала. Та тривожити її поки що не було потреби.

Увагу Можний привернули квіти. У вазонниках, при чому жоден з них не повторював іншого, вони стояли і на підвісних, і прикрашали стіни в декількох різноманітних нашою.

Помітивши інтерес слідоного до квітів, Василь Петрович пояснив:

— Моє хоббі... Знаєте, на роботі так ухайдокаєшся, що, коли час випаде вільний, лиш біля них відпочиваєш тілом і душею. — Нарав вигляд його обличчя змінився. — Е... е... стривай. От чорт, забув з цією вересією... Ян же вони тут? Голову Ксанції зірву!

Він з незвичайною для його статури жвавістю забігав біля вазонників, мацаючи землю в них. — Ні, доглядала — політи.

— Ви це про кого? — запитав Можний.

— Ой! А... Та про Ксанку, Надіну сестру. Вона ж тут без нас мала наглядати за квартирою.

— Тоді?

— Так, так, пробачте, геть з голови вилетіло...

Знаєте, ця подія. Так, один ключ ми Оксані залишили, ну, той, що в Наді... Але до чого тут Оксана?

— Де вона живе?

— Булиця! Та Старостіна, сьомий номер, п'ятнадцята квартира. Тільки в... Ні, ви знаєте!

— Василь Петрович, — зупинив його словоявив Можний. — Все таки у... пропала (інша річ).

дружини кулон, на жаль, не залишив. Наше діло — шукати. Не хвилюйтесь, все буде зроблено по формі.

Григорій Коваленко, який у сусідній кімнаті складав протокол про виявлення й прилучення до справи знайденого недопалка, біля дверей проводив понятях, дякуючи за сприяння.

Передавши йому адресу сестри Надії Гамаюн. Можний вийшов на кухню.

Затягнувшись сигаретою. Щось його непокоїло, а що — не міг визначити. Здавалось, що сьогодні, ось десь тут, у квартирі Гамаюнів, він пройшов м.мо чогось, чого полишати поза своєю увагою він не мав права. А от що то було?

Подумки повернувся назад, з моменту коли вони з групою прибули до потерпілих. Так, Вероніка Григорівна знімала відбитки пальців. Пригадів про експерта Едуарда внутрішньо посміхнувся. Вероніка була старою дівою, яка менавділа весь рід людський: жінок за те, що вони по-виходили заміж, а чоловіків за те, що вони на них одружувалися. Хоч, правда, це не заважало їй бути спеціалістом високого класу... Так, Геннадій займався спецзамком... Потім... мотоцикл, який мав бути на місці, але там його не виявилось...

Недопалок... Квіти в квартирі, за якими доглядала сестра господарів... Вадим... Мотоцикл... «Прима»...

Де ж та шпичка яка штринала його? Ретельно пригасив сигарету в попільниці — розкішна діва у костюмі Єви спокійно тримала на своєму тілі недопалки.

За стіною вайно ходив Василь Петрович. Надія Петрівна не подавала голосу.

— Василь Петрович, — поникнув тихо, виглядаючи з кухні. — На хвилину.

Той зайшов, присів на стілець.

— Ви та ваша дружина говорили, що Вадим не любив коли хтось заходить до його кімнати, так?

— Говорили... Ми тут багато років живемо, а я там разів кілька був, та й то, коли сина не було вдома...

— Сьогодні коли ви приїхали, ніхто туди не заходив?

— Коли нам було! Надя майже одразу взяла шнатулку.

— Так, так... Що ж, зайдіть ще раз.

Знову пройшов очима по кімнаті, зупинив погляд на великому фото Алли Пугачової... А ось і те, що впало йому в очі, але не відразу стало фантом: на відкривному напів тарі була

ВЧОРАШНЯ ДАТА.

СОНЯШНИК

СТОРИНКА
КРАСНОГО
СЛОВА

ДЖЕРЕЛО

Образок

Біля річки, саме на вигині, де аерби зелено до вітру всміхаються, є видолинок, а в ньому плюско-че джерело. До нього з гірки — стежка, спершу узенька, а вже знизу, біля джерела, широка, витоптана. Що не слід ноги — то вже і ямка, котра ранком після погідної ночі наповниться росою.

Дзенькнули дужки об відро. Дівчина... Вся в світлому. Нахилилася до води і замерла: чи то хотіла з долоні спити, чи видивлялася щось на дні джерела, чи прислухалася до чогось.

«Галю! — почулося згорі від дзорів і дівчина здригнулася. — Неси-но швидко воду!».

«Ща-а! — І вже тихше: — Все Галю та Галю...».

Занурює в джерело долоню, іншою рукою водить позади себе — за що бахотитися, аби не впасти. Ловить гілку калини, опускає руку у воду ще глибше. Піщинки з самісінького дна торкаються кінчиків пальців, поскачуть їх, мовби аж перемозляються між собою. Їй стає чомусь трохи страшно. Раушко встає, попраляє ситцеву суконьку — озирється: що коли там, за деревом, хтось стоїть і підглядає. Ну, то й що? А все ж боязко...

«Галю! Та де ж ти тамечки!».

«Вже йду, мамо!».

Тепер мамин голос чути радісно, він зігнав із серця тінь остраху. Швидко набрав у відра води і, не оглядаючись, — до хати.

Спить Галю на сіновалі. На «п'ятачок» мама ще не пускає: «Рано дівувати...». Святкові її черевички журливо біліють у хаті під ліжком.

Щемно на серці у дівчини. Крізь відчинені дверцята на горіще доливає з «п'ятачка» то дівочий сміх, то стривожені акорди гітари. А он озвалася гармошка і змовкла...

...Йде вона по воду до джерела. Лиш схилюлася до плюскітливого срібла, а звідти — красень — юнак встає, світлоокий, з чубом лляним, посміхається: «Я чекав тебе, Галю». — «Я анала. Саме тому і прийшла сюди...».

Хлопче подає їй руку і так лагідно дивиться на неї, що аж шоки в дівчини пашать...

Микола ЯЩЕНКО.
м. Бобринець.

6

7

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

Записано в серці моїм

Антоніна КОРИНЬ

СЛІПІЙ ДОЩ

О неприкаяністі! Моя самотня дівонько, ти звідкіля з'явилася на світ? Мов дощ, сліпий — вразлива несподіванка, в спекотний будень — спраги святоцвіт...

З усіх немає важчого двобою, ніж той, де перемога — над собою. Дві пільги у поета є в житті: боротись без щита, а вмерти — на щиті.

...Надвечір вийде з хати й стежить за шляхом, що за день прочах... А мальви нам, як телевежі, транслують мамину печаль.

Чим швидший вир розвихрених років, тим ширша невгамовна в серці пустка. — До моря цього року у відпустку? — Додому. На могили до батьків.

Твій погляд прощається мовчки і відпливає в юрбу. В долоні мої, як в ночовки, Скрапує дощ журбу.

Одружилися дочки й сини. Внуки хату наповнили криком. А словами «згадаєш — давоні» досі серце заковане в кригу.

Знай, розтопить сніги відлиги, бризне сонячне сяйво в лице. Я тебе збережу ще від лиха, лиш дозволь мені цей

м. Кіровоград

Леонід
ДМИТРИШИН

ПОХОРОН ПРОТИ ВІТРУ

Хоронили діда Кирила Кілька років тому у селі. Рід його проводжав безкрило, Оркестранти на вітрі злі. А вінків же — як оселедців! У начальники вибився онук. Лиш не йшли проводжать односельці! І не брали вінків до рук. Мов плели вінки не з квітів, А із саїжкої кропиви. Їх куйовдив нещадно вітер, Ніби смуток він чийсь лизав,

г. Кіровоград

Він кидався під ноги рідним, Мов зацьковане собача. Ні, не батьком кричав над покійним, Тридцять третім голодним кричав. Жаль, що вітру не чув Кирило, Бо згадав би свій давній чин: Як з Іваном удвох возили Односельців на вічний спочин. А вони на дорогах без сили Сірим падали жмуттям трави. — Що ти робиш? Залиш, Кириле! Чи не бачиш? Він ще живий! — Ет, базіко! Все зник кричати І дурний твій совиний глас. Він же дійде! Хіба не бачиш? Нащо ж їхати другий раз? Скільки дише іще на ладан, Чи ми спинимо смерті дощ? Нам потрібен в усьому порядку, А життя веселіше — каже вожда! І кидає юнака на воза, Як з труну, звичним рухом — трах... І застигли Вітчизни слюзи На Вітчизни запалих щок. ...У вожда все було урочо І причини не було для травог. А всевишній відводив очі. Бо земний був на світі бог.

с. Данилова Балка,
Ульяноаский район.

Роман
ЛЮБАРСКИЙ

Тянує к сонцю — обнажаються корні. Обнажились корні — усьохаю. Засох — спилили. — Хорошее дерево, — говорит лесоруб. г. Кіровоград.

Валерій СОРОКИН

На лице некрасивом — глаза, как оливы — два подснежника в темном дремучем лесу. На лице некрасивом морщинки, как лизни, стекают,

и старость бредет по лицу. А глаза-то... Глаза... Только губы устало

упали в гримасу, как тоды в века... Шла по парку старушка и вальс напевала. Дрожала, зависнув у сердца,

рука. г. Кіровоград

не, і склало зміст стрічки... Витриманий у сірих тонах екранний «день» (якому на зміну прийшла ота кольорова мить їхнього взаєморозуміння) умістив у себе цілий пласт життя — на цей раз уже не лише героїв, але і нас із вами, глядачів. Загалом сюжет стрічки доволі простий. Після тринадцяти років відсутності повернувся неприкаяний Лосев до міста, де кинув колись дружину й маленького сина. Авторі фільму навмисно не окреслюють чітко перипетій його минулого: воно, як кажуть, «у тумані». Останній час чо-

ловік працював, за його ж непевними словами, десь на Самотопі. Та ясно, що ця «анкета» далеко не повна. Колоритна фігура Лосева, виникнувши на фоні тисового нашого міста (він теж виростав у такому) сприймається як крапка наприкінці довгого заплятаного речення, писаного невідомою мовою. Вітім, чи такою вже невідомою! ...Пам'ять його зберегла такий номер телефону колишньої дружини. Розмова Лосева (його роль виконує актор одного з московських театрів В. Степков) із Тонєю (актриса Тамара Сьоміна) —

то теж миттєво повторена історія життя цих двох. Ви-являється, ніні Тоня ви-йшла заміж вдруге, чоловік непитується, Віталіка любить. І тут назовані вихлю-пється те, що стало причиною розпаду сім'ї Лосе-вих: п'ятка, взаємна не-увага, душевна невлаштова-ність. Вітім, Лосев не дуже вірить словам дружини — він знає життя. Знає, що не так легко жінці, яка ли-шилася сама із дітям, зна-йти собі справжнього, вір-ного друга. Та й де вони, оті непитується, де їх ра-чесні? Де їх узяти, аби вистичила на всіх цих ва-

кинутих, знеарованих, зне-вірених молодих жінок, матерів? Очевидно, роки блукань без певного місця по-мешкання (назва фільму «БОМЖ» по-російськи роз-шифровується так: без-определенного места жи-тельства) не пройшли для Лосева даремно. По-вернувшись через трина-цять років неспроста: на-дія віднайти і повернути собі сина, перед яким почуває себе винним. І раптом стається диво: з під'їзду будинку, нуд-ної дзвонів Лосев, ви-ходять хлопці вітні Віт-ти

ка. «Батько» із смутною на-дією рушає за ним... І далі так воно вже й буде аж до кінця фільму: Лосев само-віддано, саможертвовно пра-гнуть бути при тому хлопцеві, стати його тінню, захисником і порадиником. У цьому своєму невзна-ченому «батьківстві» він розкриватиметься як люди-на, що пройшла життєвими шляхами, спотикаючись, па-даючи, але й — нехай по-ступово, аспіну — прямою-чи до розуміння істинних цінностей. «Подорожуючи» разом із Лосевим та хлопцем вули-цями брудного промисло-

«...МОЄЮ МУЗОЮ

підбурювати його проти царя та його чиновників. 24-літнім він назавжди позбу-деться України. Із знаменитих Бутирок — пересильної тюрми у Москві — Гравовського від-правлять по етапу до Сибіру. На поселення, строк — п'ять років... «Трудно уявити собі всю нелюдськість того шляху, не потоптавши його, — згаду-вав пізніше П. Гравовський, — провадять часто силою, а жуть вірвовами до воза, б'ють руш-ницями в разі найменшого «бунту» чи непослуху...».

Та страждання неважкіцка дорога і звала Павла Гравов-ського з Надією Сигидою, по-єднавши їх почуттям взаємного розуміння, сердечної прихиль-ності. У своїй «сумній споминці»

«Надія Костева Сигида» Гравов-ський пише, що це була «мо-лода, світла, напрочуд гарна душа», людина доброго з при-роди, «приголубивого» серця, характеру «прямого та сміли-вого, але при тим м'якого та ніжного». Жили в її душі пре-красні поривання — тож ідеї правди і справедливості легко прийнялися в цій дівчині, чия натура була «кипучою та ак-зальтованою, здатною йти до краю за голосом свого почут-тя». Шкільна вчителька, вона разом з чоловіком Якимом Си-гидою заснувала потаємну дру-карню, де мав друкуватися те-рористичний журнал «Народная воля» (хоч сама Надія прихиль-ницею терору не була, проте вона визнавала право інших на такі методи боротьби, які здо-

думки, відгуки, рецензії

„ХОДІМО ДОДОМУ

ка. «Батько» із смутною на-дією рушає за ним... І далі так воно вже й буде аж до кінця фільму: Лосев само-віддано, саможертвовно пра-гнуть бути при тому хлопцеві, стати його тінню, захисником і порадиником. У цьому своєму невзна-ченому «батьківстві» він розкриватиметься як люди-на, що пройшла життєвими шляхами, спотикаючись, па-даючи, але й — нехай по-ступово, аспіну — прямою-чи до розуміння істинних цінностей. «Подорожуючи» разом із Лосевим та хлопцем вули-цями брудного промисло-

вого міст-ними спа-розчарує-починає-му всьом-ково, аж-повторює-у фільмі-одні і то-шукені л-одна по-висока, і-приміє-спішавш-ліа зде-іх) ми-хори си-став... і

«...про міжна-
до серця У-
го тижня. Не
руму, до яко-
Індії, Китаю,
ж інших країн
відатиму про
стисну при-
етровськ, Чер-
ніального спі-
атися із сторі-

трі, як кажуть
: навично запи-

ирювала веле-
я. Зустрічі на-
і виступи по-
ів спліталися в
вденноукраїн-

ваний заповід-
кий натхненно
ітаків нево-
свій незгасний
З особливою
ів, імена яких
аймні, в народ-

На території кріпос-
аа, в якій похований с-
вітліший князь Таврійський Григорій По-
напроти вітаря, запорожцями як Грицько Нечоса). І справді,
ла з білого благородного мармуру могила фаворита російської ца-
риці. До речі, поруч, на колоні, любовно оформлений (на відміну
від фотознімків наших сучасників) висів солідний портрет її велич-

Екскурсоводша, язиката молодиця з невиразним гостроносим
личком і водянисто безбарвними очима, уже з перших слів нас за-
інтригувала:

— Можливо дехто зі мною і не погодиться. Але я вас запевняю,
що у багатьох людей про мудрого державного діяча Катерину Ве-
лику досить поверхове уявлення. Тож потрібно підкреслити той
факт, що вона надзвичайно багато зробила для розквіту нашої
країни.

— Особливо для України, — саркастично скривився литовець Ві-
таутас Петкявічус.

— Не треба іронізувати, іваріші, — суворо попередила захис-
ниця Катерини Другої її любовника Григорія Потьомкіна, про-
давши, — це дає величчя постаті, якими ми і наступні покоління
повинні гордитися і гідно шанувати їхню пам'ять.

— Ну це вже занадто, — бурився поляк Флоріан Неуважний. І
відійшов убі-
до

Екскурсоводша не агавала:
— Я зам хочу з усією серйозністю повідомити, що ми зараз ста-
вимо питання про те, щоб наше місто перейменувати, надавши йому
ім'я світлішого князя Потьомкіна.

Зарубіжні гості, які стояли в колі слухачів, здивовано презира-
лись і ніяково усміхалися. Я ж дивився на обскубане курча, під

назвою екскурсоводша, і в моїй голові лунали гіркі Шевченківські
рядки: «Славних предідів великих Правнуки погані». Саме тоді у
мене зародився задум вірша, яким я і хочу закінчити цей невеселий
спомин.

ОСТАННЬОМУ ГЕТЬМАНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ ПЕТРУ КАЛНИШЕВ-
СЬКОМУ НА ЧЕШЬ ОКРІПАЧЕННЯ УКРАЇНИ ЗА КАТЕРИНИ ДРУГОЇ.

А Вторая доканала

Вдову сиротину.

Т. Шевченко.

Німкеня, величчю картинна,
Вже не принцеса, а сама
Імператриця Катерина
Трон самодержця обійма.
О гетьмане, це — не пантера,
Змія прехитра — на кону.
Вона, туманячи Волтера,
Пуска в Європу туману.
І до зір холуй підносив,
І полководець віншував.
Ба! І великий Ломоносов
Про неї оду віршував.
Чекай. Ажось царіці кігті
Уп'ються в нашу волю теж.
І ти, уже восьмидесятилітній,
Бунчук гетьманський проклянеш.
Загни Січ і на руїні,
Де не воскресне вже весна,
Ярмом кріпацтва Україну
Вшанує шлюха навісна.
Брехня помножить лжу стосилу.

І в раболіпстві наяву
Страшні перевертні в могилу
Потягнуть матір ще живу.
...Коли ж царіці вже не стане,
То в молитвах своїх земних,
Сторічний в'язню, екс-гетьмане,
Екс-Україну пом'яни.

СОЛОВ'І В СВИДІ СМУТКУ

На честь ювілею свого великого земляка Черкаси на вулицях і
майданах засвітили традиційні свічки каштанів. Заручали пелюстко-
вими веселками квітники уподобж велелюдних тротуарів. Свято, пе-
режите українськими рушниками, співало, танцювало і на весь світ
читало поезії безсмертного Кобзаря.

Господі! Навіщо ми їхали в комфортабельних автобусах, розплю-
щуючі носи об скло розпечених вікон, а не бігли галасливою юрбою
сонячними кварталами, навесібіч вихлюпуючи свою нестримну ра-
дість? Чому нам забракло веселого глуму стати на мент не офіцій-
ними представниками солідної делегації, а просто рядовими, щир-
ими шанувальниками славетного співаця України?

І раптом, після ретуального покладання квітів до пам'ятників Т. Г.
Шевченку і В. І. Леніну, у всіх виникло стихійне бажання відвідати
могили... вічно молодого лицаря української поезії Василя Симонен-
ка.

...Брама міського цвинтаря була розчинена наавіст, ніби мозаїки
запрошувала у селище болючих споминів і невсипущої пам'яті. Тіні
від крилатих крон мережали широку алею нерухожими візерунка-
ми безвітряного полудня. Чорні лискучі обеліски супроводжували
нас важким, кам'яним мовчанням неаблаганної неминучості.

І ось вони наче розступились, поступились місцем на осонні
Василеві Симоненку, який дивився на нас із сірої гранітної брили
своїм сумовитим глибоким поглядом широко розплющених очей. Ми
з'юрмилися у підніжжя пам'ятника і німували традиційну хвилину
жалоби.

Потім Іван Драч прочитав свій вірш, присвячений великому по-
братиму по перу, передав претичну естафету почергово лівів'янину
Роману Лубківському, румину Степану Грї, канадцю Петру Кра-
вчуку і, нарешті, народній артистці УРСР, лауреату Державної премії
імені Т. Г. Шевченка Ніонілі Крюковіч.

Я стояв поруч своєї знаменитої землячки (вона родом з Онуф-
рїївського району) і бачив, як у неї від хвилювання здригаються
уста. На якусь мить вона навіть закусилла нижню губу. В напруженій
і якійсь тривожній тиші голос її пролунав глухо і надломлено, мов
луна неймовірного розпаду. Ніоніла читала відомий вірш Симоненка
«Лебеді материнства».

Власне, назвати це читвом я б не наслідився. Скоріш за все, вона
видихала із себе муку непоправної втрати, і кожне її слово за-
висало в повітрі, як резна слюза відчаю.

На останніх знаменитих рядках: «Можна все на світі вибирати,
сину, вибрати не можна тільки Батьківщину», голос артистки увірва-
вся і Ніоніла, уже не стримуючись, розплакалась, затулюючи мокре
обличчя третячими руками. Поряд неї заплакала неперевершена
Діана Петрененко. Хусточку до очей піднесла ніжний лірик Ганна
Чубач.

І саме в цей час над нами, у верхів'ї, розсипали розпачливі
трелі тужні солов'ї. Вони так витюхували і виспівували людське
горе, що, здалось, на якусь хвилину все доквуж присмеркло, при-
в'яло і затамувало подих.

Весна у траурі зеленім.
Дерев опущоні знамена.
О як співають СОЛОВ'І!
Алеї судини полід вітами
Пульсують кроками повільними.
О як співають СОЛОВ'І!
Вогонь у чашечці тюльпанній,
Немов із горла крик останній.
О як співають СОЛОВ'І!
О як ридують СОЛОВ'І!

КАНІВСЬКИЙ ЕТЮД

У підніжжя Тарасової гори вірує людське море всенародного
свята. В ошатній оджї селяни доконалишні сіл, дівчата і хлопці в
національних костюмах, письменники, артисти, державні і партійні
діячі. Всі прийшли сюди, щоб уклонитися святій могилі Великого
Кобзаря.

Поперед нашої делегації стоять двоє чотирирічних близнюків.
Вони тримають в руках маленький зелений віночок, обрамлений ши-
рокою чорною стрічкою, на якій золотими нитками гаптовано:
«Великому Тарасу від маленьких Тарасика і Ярославки».

Його вони принесуть на могилу Шевченка і покладуть поряд із
розквішним віночком від Спілки письменників України. Але людям
чомусь в першу чергу апатитиме в око цей, мало примітний серед
чисельних важких і солідних віників, подарунок маленьких земляків
геніального поета. А етім, можливо, в цьому і криється якась особ-
лива заоружливість масштабного, резонансного Всесоюзного Шев-
ченківського свята?

Враження від цієї поїздки, як від дивовижного сну. Щоправда,
мені здається, що мало ми все-таки зустрічалися з людьми (з па-
м'ятниками більше!). Випереджаючі мою думку, добре про це ска-
зав професор Київського державного університету імені Т. Г. Шев-
ченка, секретар СПУ А. Г. Погрібний: «Круїзу організовано добре,
ось тільки таке враження, що його учасників відгороджують від зу-
стрічей з трудовими колективами, з робітниками, з колгоспниками».

Далєбі, це так.
Валерій ГОНЧАРЕНКО,
член Спілки письменників СРСР,
Кіровоград — Одеса — Херсон —
Дніпропетровськ — Черкаси — Київ — Кіровоград.

«...МОЄЮ МУЗОЮ БУЛА»

ХВИЛИНА ДИВА

ються їм доцільними, до того
ж — обурення існуючими по-
рядками було надто сильним...).

Змовників видали на початку
1886 року. Надзвичайний сенат-
ський суд оголосив Надії Сигиді
тяжкий вирок: 12 років каторж-
них робіт. Спробуймо уявити
душевні муки цієї благородної
двадцятип'ятирічної жінки. Чо-
ловіка засуджено до страти
(згодом це покарання буде за-
мінено довічною каторгою);
батько помер з горя; мати за-
лишилася з кількома дітьми;
молодшого брата виключили з
гімназії; під фундаментом бу-
динку zostалися динамітні бом-
би, які можуть завдати лиха
будь-якої години... Чоловік ра-
див написати листа цареві з про-
ханням полегшити долю. Само-
держець відмовив, а Надію ще
довго пік той лист, скільки жи-
ла — картала себе за мимовіль-
ний «гріх»...

Яким Сигиду послано на Са-
халін; в дорозі він і помер, про
що Надія дізнається лише через
кілька місяців. Разом з іншими
жінками її відправили з Бути-
рок на річку Кару в Забайкал-
ля, де були політичні каторжні
тюрми. Павлу Грабовському ж
належало поселитися в Балаган-
ську Іркутської області.

Біль розлуки чути в рядках
поета, звернених до «зіз'я-
нці»:

Моя ангела, тебе я стріну
В тюрмі, так доля розлучає:
Мене в один край жереб кинує,
Тебе до другого туча.
Поглянуть раз, послушать мови,
Очей подовше не звести,
І тихо полум'я любови
Самому довіку нести!

Він ще пробує добитися доз-
волу поселитися на Карі, моти-
вуючи це тим, що Надія Сигида
його «двоюрідна сестра». Не
знав, що вже наближалася
страшна розв'язка.

У тюрмі, в нелюдських умо-
вах, жінки-політ'язні намагали-
ся відстоювати свою гідність, як
могли, боролися проти зну-

«Надія Костева Сигида» Грабо-
вський пише, що це була «мо-
лода, світла, напрочуд гарна
душа», людина доброго з при-
роди, «приголубливого» серця,
характеру «прямого та сміли-
вого, але при тім м'якого та
ніжничого». Жили в її душі пре-
красні поривання — тож ідеї
правди і справедливості легко
приймалися в цій дівчині, чия
натура була «кипучою та ек-
зальтованою, здатною йти до
краю за голосом свого почут-
тя». Шкільна вчителька, вона
разом з чоловіком Якимом Си-
гидою заснувала потаємну дру-
карню, де мав друкуватися те-
оретичний журнал «Народная
воля» (хоч сама Надія прихиль-
ницею терору не була, проте
вона визнавала право інших на
такі методи боротьби, які зда-

підбурювати його проти царя
та його чиновників.

24-літнім він назавжди позу-
бється України. Із знаменитих
Бутирок — пересильної тюрми
у Москві — Грабовського від-
правлять по етапу до Сибіру.
На поселення, строк — п'ять
років... «Трудно уявити собі
всю нелюдськість того шляху,
на потоптавши його, — згаду-
вав пізніше П. Грабовський, —
провадять часто силою, в'яжуть
вірв'язками до воза, б'ють руш-
ницями в разі найменшого
«бунту» чи непослуху...».

Та стражденна невольницька
дорога і звела Павла Грабо-
вського з Надією Сигидою, по-
єднавши їх почуттям взаємного
розуміння, сердечної прихиль-
ності.

У своїй «сумній споминці

ДУМКИ, ВІДГУКИ, РЕЦЕНЗІЇ

ДИМО ДОДОМУ, СИНУ...»

тево посторона
цих двох. Ви-
ніні Тоня ви-
адруге, чоло-
й, Віталіка лю-
чавоні виклю-
що стало при-
аду сім'ї Лосе-
і, взаємна не-
на невлаштова-
Лосев не дуже
ні дружини —
тя. Знає, що
жінці, яка ли-
із дитям, зна-
авжнього, вір-
а й де вони,
та ще й доб-
їх узяти, аби
всіх цих по-

иннутих, знервованих, зне-
вірених молодих жінок
матерів?
Очевидно, роки блукань
без певного місця по-
мешкання (назва фільму
«БОМЖ» по-російськи роз-
шифровується так: «без
определенного места жи-
тельства») не проминули
для Лосева даремно.
повернувся через три ро-
ць років неспроста: надія-
вдяйти і повернути
себе винним.
І раптом стається диво:
з під'їзду будинку, нуди-
щого дзвонив Лосев, ви-
ходить хлопець віку Віталі-

вого міста, переживаючи з
ними спалахи їхніх надій і
розчарувань, ми мимоволі
починаємо пізнавати в цьо-
му всьому себе; неспадко-
во, аж дещо нав'язливо,
повторюється кілька разів
у фільмі в різних ракурсах
один і той же кадр: дві зі-
шуклені людські фігурки —
одна по хлоп'ячому тонка,
висока, друга — чоловіча,
кремезано-приземкувата —
поспішають залізничними ко-
ліями. І раптом мимо них
(а здається, що ледве не на
них) мчить, піднімаючи ви-
соку снігу, залізничний со-
став... Беззахисні фігурки
стають, переживаючи з

гують голови в плечі і
вперто прямують далі
своєю дорогою. І образ
захованої за кадром «пре-
красної дами», за яку «тре-
ба битися» і сцена в гара-
жі, і марні пошуки грошей,
без яких «не буде нічого» —
разом з людиною на залізницю.
Бо це, власне, один із лейт-
мотивів фільму: показати
неприкаяність людини у ма-
шинізованому, технізова-
ному, жорстокому від вза-
ємної недовіри світі.
Втім, саме такий «фон»
особливо відтіняє все те
іраше, що накопичилось за

може — ховалося! у душі
Лосева всі ці роки. Природ-
на мунітність, так само як і
цілком природна любов до
сина, що вже виріла у ньо-
му давно, а нині з готов-
ністю розпросторюється,
так само як і хлоп'ячі вчин-
ки Віталіка, який — ми це
розуміємо — теж є люди-
ною давно, а нині з готов-
ністю тієї ж порою, тільки,
може, лише на початку сво-
го пошуку життєвських
істин, — усе це й готує,
очевидно, мить, коли сірий,
монотонний світ байдужого
міста раптом сяйнує для
Лосева і хлопця усіма бар-
вами.
Та це не «хепі-енд». Бо

раптом Лосев дізнається,
що хлопця зауто не Ві-
талікою. Все інше співає-
дає: в ПТУ вчиться, батька
давно немає, у матері був
«якийсь ханжика», та вона
його давно прогнала... Все
так, як могло бути у Ві-
таліки, у сина. Та тільки ні,
не син Лосева цей хлопець.
А скільки їх доколя ота-
ких — кинутих своїми бать-
ками, зрослих під нетвер-
дою материнною рукою, об-
ділених батьківською лю-
бов'ю? Стислося серце у
Лосева. Відчував він через
долу зовсім чужого йому
по крові, але такого бли-
зкого тепер хлопця усе-

С ПЕТРЕНКО

ДО 17
І СТАРШІ

ХОЧУ ЛИСТУВАТИСЯ

Дуже прошу опублікувати мого листа у рубриці «Хочу листуватися». Мені 12 років. Вчуся у шостому класі, вмію шити, в'язати, вишивати. Колекційною календарики, захоплююся сучасною музикою. Буду хорощим другом своїм ровесникам і навіть старшим від мене. Пишіть **Світлані ПОПРАВКО** на адресу: **317710, Кіровоградська область, м. Долинська, вул. Сичова, 69.**

Звати нас Іра та Олена. Ми — сестри. Дуже хочемо мати нових друзів. Про уподобання: любимо читати, шити, в'язати, слухати сучасну музику, розглядати красиві листівки і календарики, які колекціонуємо. До речі, ми різного віку — Олені — 11 років, Ірині — 14. Живемо ми за адресою: **317024, Кіровоградська область, м. Світловодськ, вул. Приморська, 70/24, ЯРЕМЕНКО Ірині та Олені.**

Я — **ПАВЛОВИЧ Вікторія**, в цьому році закінчила 10-й клас СШ № 11. Дуже хочу листуватися з юнаком мого віку. Світ моїх захоплень широкий: сучасна музика, малювання, гра на флейті. У вільний час вирощую декоративні рослини і деякі різновиди кактусів. Надрукуйте, будь ласка, мою адресу, можливо хтось відгукнеться. **316015, Кіровоград, вул. Полтавська, 58, кв. 54.**

Вчуся у 5-Б класі. Збираю фантики, календарики, красиві листівки, допомагаю мамі. А звати мене **Алла ГОРЯЧЕВА**. Дуже хочу листуватися. Моя адреса: **317610, Кіровоградська область, Гайворонський район, с. Хашувате, пров. Шкільний, 4.**

Я учениця 7 класу **Алла КОМПАНИЦЬ**. Шукаю друзів по листуванню. Розповім про себе. Люблю куховарити, шити, в'язати, малювати. Колекційною метеликів, а також листівки з зображенням «братів наших менших», собак і кішечок. У вільний час допомагаю мамі по господарству, читаю вірші українських поетів. Займаюся спортом і танцями. Люблю народні пісні. Але цікавлюся і джазом. Проживаю за адресою: **316005, Кіровоград, вул. Леваневського, 16, кв. 32.**

Я — **ІВАНОВА Лариса** з міста Світловодська. Чекаю листів від хлопчиків і дівчаток, котрі хочуть листуватися. Я люблю малювати, займатися колекціонуванням листівок і календариків. Пишіть, ровесники. Адреса моя така: **317000, м. Світловодськ, пров. Горького, 2.**

8

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

1989 РОКУ

Шкільна форма, колишні набридла (шедевр ще б її позбулися!) покірно висить у шафі. Зовсім нещадно її одягали виступаючи. Сьогодні замість згаданого з тобою, білий фартушок, і коричневе скромне платтячко, сильний урив відбиту, перехилившись, перерігав, скільки перерв перестригало, пересмілювалось.

Від школи— до Кремлівського Палацу

Ще кілька років тому політична свідомість випускників середніх шкіл була великою турботою вчителів історії та суспільствознавства. Та як вони не старались, частина десятикласників все-таки віддавала перевагу закордонним рок-групам чи матчам чемпіонату країни з футболу, ніж осмисленню суспільствознавчих категорій або роботі над творами основоположників марксизму-ленінізму.

Сьогодні ж, коли політична свідомість людей бурхливо зростає, вчорашніх школярів не треба примушувати дивитись по телебаченню передачу з політичним коментарем, читати в журналі дискусійну статтю. З великою увагою спостерігали вони й за роботою З'їзду народних депутатів СРСР. Щоб дізнатись, як юні громадяни оцінюють роботу З'їзду, я прийшла в Кіровоградську середню школу № 11. Років два тому мені довелося бути присутньою тут на комсомольських звітно-виборних зборах. Як говорили потім самі комсомольці, такі демократичні збори у них відбувалися вперше. Отже від маленької демократії шкільних аудиторій до демократії З'їзду...

Розмова зі школярами проходила бурхливо, запально, в суперечках і дискусіях. Для передачі її атмосфери — коротенькі інтерв'ю...

— Отже, Олю, твоє враження від роботи З'їзду. — Читачів попереджаю: ця розмова проходила тоді, коли З'їзд ще тільки входив у Zenit. Багато ще належало зробити депутатам.

О. ЖМАК: Мені здається, на З'їзді дуже багато взаємних амбіцій, мало реальних пропозицій. Депутати ніби змагаються, хто більше похвалить начальство. Певно, це ще тільки початок у побудові демократії. Врешті, так хочеться думати. Сподобалися мені виступи багатьох депутатів. Особливо Бориса Олійника, Євгена Євтушенка, Олександра Оболенського. Оболенський взагалі справив на мене неповторне враження. Це ж яку сміливість треба, щоб запропонувати свою кандидатуру на пост Голови Верховної Ради! Якщо людина відчувася в собі сили, якщо вірить у кардинальність своєї програми, то чому не запропонувати? Це демократично принаймні.

Р. ШПАК: Країна йшла до цього З'їзду 72 роки. Його треба червоною датою відзначити у календарі. Теж хочу підтримати Ольгу. Мені сподобався вчинок Оболенського. Він безпартійний. А чому біля керма країни повинен стояти тільки комуніст? Знаєте, на мою думку, треба було призначити Оболенського, ні, не Головою Верховної Ради, на скромнішу посаду. Але дати йому можливість себе показати.

КОР.: Роман, а що тобі особисто дав З'їзд?

Р. ШПАК: Можливо колись і я висловлю таку позицію, котра допоможе нашій країні чогось досягти в економіці, політиці.

КОР.: Богдан!

Б. КРАВЧЕНКО: Нічого нового не скажу. І в пресі, і в автобусах всі захоплюються відкритістю З'їзду, відвертістю депутатів. Навіть ми зараз тут в аудиторії підтримуємо Оболенського. Справді, Оболенський — молодець. Але я хочу підтримати Горбачова. Подивіться, як він прекрасно веде З'їзд. Ніби й заспокоює не в міру емоційних депутатів і разом з тим розпалює. І потім — завдяки Горбачову цей З'їзд зібрався.

Е. ТЕСЛЕНКО: Згоден. Але перебудова вже скільки йде, а змін поки що малувато.

Р. ШПАК: Особливо у нас в Кіровограді. Як був застій, так і залишився.

Е. ТЕСЛЕНКО: Рішучості більше треба.

КОР.: І пропонує Б. М. Ельцин.

Б. КРАВЧЕНКО: А ми тут...

сподіванок, дискусій. Мабуть, не у всьому і З'їзд розбереться. Візьміть хоч академіка Сахарова.

Думки школярів про поведінку академіка Сахарова в зв'язку з інтерв'ю зарубіжній пресі про наших «афганців» розділилися. Більшість ця поведінка обурює.

Е. ТЕСЛЕНКО: Але ж не міг такий солідний вчений просто говорити, певно, у нього є докази.

О. ЗАХАРОВ: Почекай. Але ж він ці докази черпав з радіопередач західного радіо. І потім — мільйон вбитих афганських партизанів, як говорив академік. Це виходить, що ми були завойовниками? Треба все-таки відповідати за свої слова. Я цілком підтримую моїх товаришів. З'їзд народних депутатів надзвичайно цікавий. І все-таки... Дещо заганає мене в куток. Наприклад, справа Іванова і Гдіяна. З іменами цих людей пов'язаний символ боротьби з мафією. І раптом все, як пишуть газети, міф. Не вірю в непорядність цих людей.

Е. ТЕСЛЕНКО: Комісія розбереться. **О. ЗАХАРОВ:** (з сумнівом). А чи розбереться? Якоюсь мірою і в комісії думка вже сформована. А організована злочинність не зникає. Навпаки.

Е. ТЕСЛЕНКО: З'їзд з'їздом, а все треба починати знизу, на місцях. Роман правильно сказав, у нас як був застій, так і залишився.

КОР.: Уявіть собі, вам дали право виступити на З'їзді, про що б ви говорили!

О. ОСАДЧИЙ: Я б виступив дуже коротко. З'їзд уже скільки триває, а нічого не вирішено. Сперечаються, кричать. Ольга правильно сказала: багато амбіцій у наших депутатів.

О. ЗАХАРОВ: Багато ділових пропозицій у московської групи, але до неї чомусь не прислухалися.

Е. ТЕСЛЕНКО: Коли б тільки з діловими пропозиціями виступали, а то виходять на трибуну, кому й говорити не варто.

КОР.: Ти не правий. Якщо обраний депутатом — нехай говорить. Хоча справді, не всі виступи цікаві, конструктивні, варті уваги... Але, друзі, я пропоную вам... виступити на З'їзді.

Е. ТЕСЛЕНКО: Якщо говорити про наше місто, то я повністю підтримую програму Бориса Миколайовича Ельцина. Говорив би про те ж саме.

А. САЗОНЕНКО: А я б, напевно, запитав з трибуни, навіщо трасу будують біля школи № 4 і нового Палацу піонерів. Вона там непотрібна. Там же діти. І взагалі, коли політика «батьків» міста буде відповідати потребам громадськості? Коли з нами будуть радитись?

Е. ТЕСЛЕНКО: А я б запитав, чому деякі наші депутати балотувались не за місцем проживання, а там, де їх ніхто не знає...

Р. ШПАК: Я б сказав про те, що треба підняти українську націю. Тільки не «галопом». Дали вказівку вчити українську мову, — давай без розмов. За два місяці до екзаменів раптом дізнаємось, що замість історії складатимемо екзамен з української мови. Так свідомість не розбудить. А повинно бути свідоме ставлення до національних святинь, національної культури.

К. СТРЕЛЬЧИК: А про Інгул? Нормальне це становище, що наш Інгул перетворився у велику калюжу? Я вважаю, що екологічні проблеми сьогодні займають одне з найголовніших, якщо не найголовніше місце. А про що говорили б ви?

КОР.: Я! Теж про екологію. Але й про екологію культури. Наша духовна убогість — один з найперших гальмівних механізмів перебудови.

ДОРОГІ ДЕЯТИКЛАСНИКИ, БАЖАЄМО ВАМ ЗАВЖДИ МАТИ СВОЮ ПОЗИЦІЮ В ЖИТТІ.

Тепер володарі твої — випускники. Перед ними відкриті всі шляхи, всі світи, всі дороги. Але ж скільки на них ще залишилися дорослі неправди, лиха, труднощів, недоводок. Чи ж вистачить сил все витримати, перебороти й залишити душу своєю чистою, світлою й прекрасною, мов ці випускні плаття, на які сьогодні змінилися дітяти з міської десятирічки № 27 свою шкільну форму? Чи вистачить духу мати завжди і скрізь свою позицію, свою думку, бути особистістю, чого найперше від усіх найголовніших наук вас повинна була навчити школа?

3 ПОЛЯ — НА ТАНЦІ

На базі міського табору праці і відпочинку «Юність» відбулося виїзне засідання колегії управління народної освіти з участю всіх завідуючих райвно, де йшлося про літнє оздоровлення школярів.

Гості оглянули табір на мальовничому крутосхилі оздоровчого ставка. Велику справу зробили адміністрація, партійна і профспілкова організації заводу «Гідросила» та ливарного заводу, побудовавши ціле містечко вартістю понад 200 тисяч карбованців з прекрасним харчоблоком, спальними котеджами, спортивним комплексом, смугою перешкод для спортивно-військових змагань тощо.

З початку червня майорить червоний прапор першої зміни табору. Тут учні СШ № 20 м. Кіровограда допмагають колгоспу імені Ульянова вирощувати овочі.

Табір у складі 180 трудармійців, в основному учнів 9-х класів, очолює М. М. Власов — слюсар контрольно-вимірювальних приладів заводу «Гідросила». У цьому йому допомагають заступник начальника табору від СШ № 20 М. І. Погрібний та командир С. Іванова.

Непросто щодня без звички виконувати норму. Одна справа збирати кріп і зовсім інша — проривати забур'янені столові буряки. Старшокласники витримали екзамен. Не знайшлося слабосилих і слабодухів. Добросовісно працюють Н. Шимко, О. Кравченко, І. Поляков, Н. Загородня, С. Писарева, Р. Панов, В. Булах.

В. КУДІНОВ,

Кіровоградський район.

ВЧИТЕЛЬКА ОБРАЗИЛАСЬ?

У номері «МК» від 25 березня цього року опубліковано матеріал «Зоре світова», в якому було піддано критиці вчительку української мови і літератури Торговицької середньої школи Новоархангельського району М. О. Полякову. Йшлося про грубе поводження з учнями і те, що після того, як її зробили зауваження на комсомольських зборах, вона відмовилася приходити на уроки.

Як повідомив завідуючий райвідділом народної освіти О. П. Іванець, факти, викладені в статті, мали місце. М. О. Полякова врахувала свої помилки і приступила до викладання у десятому класі.

Були проведені спільні збори учнів 10 класу з участю всіх вчителів школи, на яких виступили близько двадцяти осіб. Виступаючи вважали конфлікт вчительки з учнями антипедагогічним, пропонували М. О. Поляковій переглянути свої стосунки у ставленні до учнів, проявляти до них більше такту, доброзичливості, поваги.

Збори звернули увагу окремих учнів на їх недисциплінованість, безвідповідальне ставлення до свого головного обов'язку — навчання та підготовки до випускних екзаменів.

Батьківські та вчительські напучування, роздуми, мрії, сміх, звичайно ж, традиційний вальс — все це випливає з минулої суботи у школах. У цих мей артистів, поетів вони прийшли з їх с дівчатом, юних ланню. А того дня ніх десятикласником.

Прибалтика забить зараз, ма-
буть, не стільки екзотичними ву-
лицями вулицями старої Риги,
стрімкими шпильми католицьких
костелів чи середньовічною ра-
тушою Талліна, скільки бурхли-
вим політичним життям, зокрема
національними рухами. Газети з
повідомленнями з Литви, Латвії
та Естонії не залежуються в кіос-
ках, байдує — захоплюємось ми
чи обурюємось діями прибалтів.

З літака було добре помітно, як
рівнина, лісистою Україною зміни-
лася порізаною численними боло-
тами й річечками Білорусією і з
такими ж примхливими обрисами
Латвією. Літак зробив коло над
Ригою, і ми опинилися в модер-
ному Ризькому аеропорту.

Років шість тому мені довелося
бути в Каунасі. Але не пам'ятаю
такого відчуття яке з'явилося в

нормально. На цьому фоні ще
більш кричущою здається мовна
ситуація на Україні, коли говорять
між собою російською, скажімо,
кіровоградцями та жителів славно-
го Запоріжжя.

Зупинилися ми в своїх далеких
родичів. Дві родини українців
уже більше двадцяти років жи-
вуть у Ризі. Спілкуються, зви-
чайно ж, російською. До рідної мо-
ви, культури ставлення у них не-
однакове. Якщо в одній сім'ї з
більшою повагою говорять про
це, хоча й не роблять ніяких
спроб прилучитися до рідної
культури, то в іншій, крім журна-
лу «Перець», нічого українсько-
го ми не побачили й не почули.
І якщо старші все-таки пам'ята-
ють мову і ніби аж жалкують за-
раз, що вчасно не задумалися,
не берегли, то молодь уже до-

Пишу це не для того, щоб при-
соромити наших знайомих. Спра-
ва в тому, що таких, як вони,
брежнєвсько-сусловська ідеоло-
гія виховала дуже багато. І це,
мабуть, найстрашніше, що зали-
шилось нам від епохи застою.
Звинувачувати тільки цих людей
теж не можна. Все — мізерна
зарплата, погані житлові умови,
постійні дефіцити — змушували
шукати зручшого кутка, теплі-
шого місця. І навіть згадка про
щось своє, рідне, національне, те,
що втрачається назавжди, дає-
ться у відкуп за більшу північну
зарплату чи менший прибалтій-
ський дефіцит до недавнього ча-
су загрожувала в кращому випад-
ку кількома розмовами у відпо-
відній установі чи звинуваченням
у націоналізмі. Ось і плодилися,
множились ті, для кого власна

на земній кулі нема. Ці слова, як
голка, стримлять у серці, вони
пропікають до живого, бо скрізь,
на кожному кроці бачиш спустош-
ливі результати такого виховання.

Мені пощастило побувати на
закритті Шевченківського свята
«Від серця Європи до серця Ук-
раїни». Воно завершилося 22
травня у Києві. Нагадаю, що
Шевченко помер у Петербурзі,
був там похований, а 22 травня
труну перевезли до Києва. Там, у
невеликій церкві на Подолі вона
перестояла ніч, а на ранок від-
правили її в Канів, «де Дніпро і
кручи». Так-от, я добре пам'ятаю,
як нас, студентів шевченківсько-
го університету, попереджали,
щоб ми випадково не гуляли то-
го дня біля пам'ятника поетові.
Про те, щоб покласти квіти, не
було й мови — за це могли ви-

НАША СУЧАСНІСТЬ

У нашому місті навчають-
ся студенти із 43 країн сві-
ту. Є представники і з да-
лекої африканської країни —
Народної Республіки Мо-
замбік. 25 червня народ її
відзначає своє національне
свято, і в переддень цієї
події голова міського зем-
льцтва студентів Мозамбіку
курсант вищого льотного
училища цивільної авіації
Фелікс Гільєрме ді Мезуш
розповідає читачам газети
про свою республіку.

У 1975 році, після 10-річ-
ної визвольної боротьби,
Фронт визволення Мозам-
біку, ФРЕЛІМО, завоював
незалежність своєї респуб-
ліки, став авангардною по-
літичною партією і головною
силою держави.

Партія визначила, як го-
ловні, такі завдання: зміц-
нення національної неза-
лежності, створення народ-
но-демократичного режи-
му і політичних, матеріаль-
них та ідеологічних основ
соціалізму.

Відразу після здобуття
незалежності Мозамбіку ба-
гато кваліфікованих спеці-
алістів залишили країну. Це
привело до зниження рів-
ня виробництва. Щоб попе-
редити саботаж в економі-
ці, Партія ФРЕЛІМО взяла
в свої руки контроль над
усіма сферами адміністра-
тивного і соціально-еконо-
мічного життя країни.

Відразу ж почало розви-
ватися співробітництво з
соціалістичними країнами.
Від них Мозамбік отримує
допомогу в області еконо-
міки і підготовки націона-
льних кадрів. Уже відмі-
чаються успіхи у розвитку
промисловості і сільського
господарства.

На початку 80-х років
зростає агресивність пів-
денно-африканського режи-
му, який намагається загаль-
мувати хід революційних
перетворень в Мозамбіку.
За 14 років незалежності
агресивні дії расистської
Південної Родезії і неого-
лошена війна ПАР, а також
диверсійні дії внутрішніх
ворогів мозамбікської ре-
волюції призвели до вели-
чезних матеріальних збит-
ків, які офіційно оцінюють-
ся в 3,8 мільярда доларів.

Уряд і Партія ФРЕЛІМО,
враховуючи конкретні умо-
ви, продовжує боротьбу за
формування суспільства со-
ціалістичної орієнтації. Ни-
ні вже досягнуто відчутних
успіхів у головних галузях
народного господарства. У
рамках цих перетворень
уряд Мозамбіку видав Указ,
що надає багатому дрібним
і середнім промисловим під-
приємствам права прямого
імпорту необхідного їм об-
ладнання, запасних частин
і сировини. Понад 80-ти від-
соткам приватних торгових
фірм дозволено ввозити то-
вари для продажу на внут-
рішньому ринку. Передба-
чається сприяння виходу
мозамбікських компаній на
зовнішній ринок, оскільки
це ефектніше впливає на
економіку країни.

У липні 1989 року відбу-
ється V з'їзд Партії ФРЕ-
ЛІМО. Це дуже важливий
момент у житті республіки,
оскільки цей вищий орган
партії розроблятиме шляхи
дальшого розвитку країни.

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

24 червня 1989 року

С. ОРЕЛ.

"Врєдная" мова.

або ще раз про
ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМ

мене, коли ми їхали з аеропорту
місто. По-іншому побудовані
будинки, незрозумілі написи, не-
знайома мова створювали вра-
ження, ніби потрапили ми в якусь
іншу країну. І по суті так воно й
є. Інша республіка, абсолютно
відмінний характер народу, тра-
диції, звичаї, архітектура. Й пре-
красно, що самобутність тут збе-
реглася, бо є в нас національні
республіки (і Україна також), які
майже нічим не відрізняються
від Вологди чи Рязані. Не можна
казати, що у свій перший приїзд
до Прибалтики я цього не помі-
чала. Але тоді мене дратували
незрозумілі написи литовською
мовою, хоча я вважала себе ін-
тернаціоналісткою. Тепер тільки
розумію, наскільки штурчким не-
справжнім був той мій «інтерна-
ціоналізм», що визнавав перед-
усім російську мову і повне зник-
нення націй вважав чи не за най-
більше досягнення комуністичної
формиції.

Центр Риги зустрів нас мітин-
гом. Промов ми не чули, потрапи-
ли вже під фінал. Центральною
вулицею імені Леніна йшли лю-
ди, щось схоже на першотравне-
ву демонстрацію, тільки менш
масово і без червоних прапорів.
Зате над вулицею майорів
національний прапор Латвії — шир-
окі вишневі смуги, посередині
біла. Потім ми дізналися, що це
була маніфестація за надання
права латвійським спортивним
організаціям самостійно вистав-
ляти своїх учасників на міжна-
родні змагання, Олімпіади. По-
тік людей поступово розсіювався,
частина залишилась біля пам'ят-
ника «Свобода і незалежність».
Струнка жінка тримає на піднятих
руках три великі зірки. Кожна із
зірок символізує частину Латвії —
Курляндія, Земгалія і Латгалія. Бі-
ля його підніжки тепер рідко ко-
ли затихають дискусії.

По-моєму мітинги в Прибалти-
ці, на відміну від України, де яке-
небудь більш-менш масове зі-
брання одразу ж трактується як
вияв екстремізму, для Прибалти-
ки стали звичною формою полі-
тичного життя. І в цьому є, зви-
чайно, свої плюси й мінуси.

Ще коли ми збиралися в цю
подорож, друзі й знайомі хто
жартома, а хто й всерйоз натяка-
ли, мовляв, дивіться там, говорять
коч по-українськи, аби не росій-
ською, бо буде вам неперелив-
ся з місцевими жителями ми,
звичайно, російською мовою, бо
вони, на відміну від наших обур-
слих українців, української не
розуміють. Жодного разу я не
помітила якогось презирства чи
небажання відповісти, чи взагалі
невозага до російської, як до
мови міжнародного спілку-
вання. Навпаки, саме там я дуже
добре відчула, як потрібна вона
нам. Російською мовою ми гово-
рили з естонцями, з латвішами, з
літванцями. Інакше б ми просто
не зрозуміли один одного. І це

сити далеко взагалі від цих проб-
лем. Але, мабуть, більше, ніж
ставлення до української культу-
ри, нас цікавили їхні думки про
національні рухи в самій Латвії.
Обговорюючи одразу, жоден із
наших родичів не знає, крім ок-
ремих висловів, латвійської мови.
І не хочуть знати. Прийняття за-
кону про державність національ-
ної мови викликає в них шалене
обурення. Як це так? Чому це я
раптом повинен вчити латвійську?
Правда, діти її в школі вчать в
обов'язковому порядку. І все ж
добре не знають, бо не хочуть
мати мовної практики. А в тому,
що така можливість є, перекона-
валися на кожному кроці. Навіть
ми за три дні вже знали з деся-
ток найбільш поширених в побу-
ті слів.

Нам розповідали дотеп-буваль-
щину. Коли один із так званих
мігрантів дізнався, що йому тре-
ба буде вивчити латвійську, у
гніві вигукнув: «Швидше вся Ри-
га говорить по-українськи (він
був українець), ніж я латві-
ською!». Ходять там з цього при-
воду й солоніші анекдоти. Не
скажу, що у всього російсько-
мовного населення такі настрої.
Познайомилися ми з росіянином
з-під Смоленська, який розділяє
погляди Народного фронту. І все
ж в районі, де живуть військові,
чимало людей, переконання яких
по суті не відрізняються від пе-
реконань нашого співвітчизника
із згаданого жарту. І така пози-
ція до недавнього часу трактува-
лася та й тепер деякими пред-
ставниками влади й ідеології
трактується як справжній інтерна-
ціоналізм.

Нам весь час намагаються до-
вести, що в Прибалтиці, Грузії, у
Вірменії на кожному кроці діють
екстремісти. Але як, скажіть, ста-
витись корінному латвишу (корін-
ному грузинові чи вірменинові)
до таких-от настроїв? Ми побува-
ли в етнографічному музеї (до
речі, це — один із найстаріших
музеїв такого типу в Радянсь-
кому Союзі). Будинки старих часів,
церквиці, де молились, зачитува-
лись панські накази, стовпи, біля
яких відбували покарання селяни.
Фотографії рибалок, жінок, ді-
тей. Народ як народ. Яким би
не був — багатомільйонним чи
нісильно багатотисячним, він віка-
ми творив свою культуру, істо-
рію, мову. І зневажати їх — про-
сто злочин. Тим більше, коли ти
живеш на тій землі. Нам запро-
понували копчене сало, приве-
зене із Латгалії. «Попробуйте,
очень вкусно!». Приклад дуже
грубий, але тим страшніша суть —
сало смачне, а мова «противная».
Так сказав найменший член ро-
дини шестикласник Діма: «Рус-
ский язык хороший, украинский
красивый, а латвийский — проти-
вный, арядный такой». Ясно, що
такий висновок дванадцятирічний
хлопчик зробив із слів і дій до-
рослих.

духовність була нічим порівняно
з більшим шматком хліба.

Побували ми в літературному
музеї. І одразу ж переконалися,
як погано, поверхово знаємо лі-
тературу народів СРСР. Програ-
ма гуманітарного факультету уні-
верситету передбачає лише знан-
ня одного роману Лациса та кіль-
кох віршів Райніса. А що вже ка-
зати про середню школу! І в цьо-
му теж, мабуть, коріння нашого
псевдоінтернаціоналізму. Не зби-
раюся переповідати короткий
курс латвійської літератури, зу-
пинюся лише на двох іменах.
«Яніс Яунсудрабінь», прозаїк і ху-
дожник, 1944 року емігрував в
Західну Німеччину, де й помер в
1962. «Віліс Плудон, поет, в ос-
танні роки життя притримувався
націоналістичних поглядів». Ми
запитали в працівниці музею, ко-
ли готувалася експозиція. Вияв-
лось, років 15 тому. Нам розпові-
ли, що за кордоном існує до-
сить багата латвійська література
і це попереду велика робота по
її систематизації і оформленні
нових стендів у музеї. Ці факти
свідчать, що латвійський народ
береже пам'ять про своїх духо-
вних світоців. Мабуть, не легко бу-
ло 15 років тому відвоювати ці
експозиції та ще й визнати Плу-
дона класиком латвійської поезії.

Тут же, в музеї, ми познайоми-
лись ще з кількома його співро-
бітниками. Зав'язалась розмова.

— Як у вас з національним від-
родженням? — спитали нас.

— Дещо робиться, але досить
повільно.

— Як же так? — вигукнув наш
співрозмовник з невластивою
прибалтам емоційністю, — Шев-
ченко! Багатомільйонний народ!..

— Дехто вважає нас націона-
лістами, — продовжував він. Ви
можете пересвідчитись, що це
не так. Післязавтра у нас мітинг
з приводу подій у Тбілісі.

На мітингу ми не побували —
від'їздили до Талліна.

У школі нам на кожному кроці
нагадували, що ми повинні люби-
ти свою Батьківщину. Плакати,
виховні години, барабанні вірші у
підручниках. Я піддавалася тако-
му вихованню, але не могла не
помічати, що такі святі поняття
не викликають ні в мене, ні в мо-
їх однокласників якихось справді
зворушливих, святих почуттів.
Дехто навіть дозволяв собі на-
сміхатись над ними. Тоді я не мо-
гла зрозуміти, чому так. І часто
думала, коли чула про патріотизм:
«Чи це справді щиро і я
просто чомусь не здатна на такі
почуття, чи це так добре вміють
прикидатися». Корінь цього яви-
ща ми шукаємо й зараз, а його
плоди пожинатимемо ще довго.
Недарма писав Довженко: «Єди-
на країна в світі, де не виклада-
лася в університетах історія цієї
країни, де історія вважалася чи-
мось забороненим і ворожим, —
це Україна. Другої такої країни

ПИСАТИ—НЕ ГРАТИ

У цьому переконалися журналісти, теле- і радіокоментатори м. Києва, котрі зустрілися на зеленому газоні стадіону «Динамо» із одноіменною жіночою командою.

СПОРТ

КОРОТКЕ
ІНТЕРВ'Ю
ПЕРЕД МАТЧЕМ
ЗІ СТАРШИМ
ТРЕНЕРОМ
ЖІНОЧОЇ
КОМАНДИ
«ДИНАМО»
В. ГУСАРОМ

Фотографує
Іван КОРЗУН

На спартакіаді ВДСТ профспілок серед спортивних бригад виробничих колективів, що пройшла в обласному центрі, цих хлопців-спісарів з ВО «Олександрівська» на чолі зі своїм керівником Ю. АКИШИНІМ визнано безсумнівними переможцями.

ОГОЛОШЕННЯ

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

— Раніше наша команда називалась «Спартак». Однак із створенням футбольного клубу «Динамо», ця назва втратила здоровий глузд.
КОР.: ???

В. ГУСАР: Справа в тому, що ФК «Динамо» став нашим спонсором. Щороку з його бюджету на утримання нашої команди виділяється 27 тисяч карбованців...
КОР.: Настільки мені відомо, зараз проходить першість СРСР з жіночого футболу...

В. ГУСАР: Ми беремо в ньому участь — і небезуспішно: поки що в своїй зоні на першому місці з 14-ма очками. Програма — максимум і мінімум — стати призерами...

КОР.: Сьогодні ви граєте з журналістами. Що це — шоу, пропаганда футболу, розминка перед офіційними матчами?

В. ГУСАР: І перше, і друге, і третє. Хоча ми особисто ставимося до цієї гри абсолютно серйозно. Річ у тім, що торік ми поступилися журналістам, зігравши в основний час унічию — 3:3 і програвши по пенальті. Але то було давно. Сьогодні ми переможемо — дівчата додали в майстерності. Плюс — переконаний, що журналісти оцінюють нас за торішніми мірками і психологічно не витримують.

КОР.: Володимире, у нас в Кіровограді завдяки зусиллям молодіжної газети «Молодий комунар» та кооперативу «Фотон» також створено футбольну команду. Ясна річ, наша збірна міста нині поступається вашій. Однак... Якщо ці дві команди зустрінуться восени, то...

В. ГУСАР: ...то ви можете навіть перемогти! Схилиюсь перед

сміливістю, але, боюсь, це самовпевненість. Чи за одне літо ваші тренери здатні підготувати команду, подібну нашій?

КОР.: Вибачте, Володимире, але мова йде про набуття досвіду — для нас, про етап тренувального процесу — для вас. І все. Ні, ще — популяризація жіночого футболу.

В. ГУСАР: Ну що ж, ось вам телефон. Чекаємо дзвінка і з задоволенням приїдемо до Кіровограда...

Жіноча «Динамо» (Київ) — збірна спортивних журналістів (Київ). Ідея проведення цих зустрічей — за журналістами. Торік ініціатори були на висоті. Але дівчата прагнуть реваншу...

Цілісний день накрапав нудний дощ, і затишний стадіон «Динамо» цього разу зустрічав нечисленних глядачів похмуро й непривітно. Однак з початком гри присутні одразу забули про негоду. Дівчата рішуче взялися за справу і влаштували справжню облогу воріт журналістів. Голкіперу — завідувачому відділом «Вечірнього Києва» О. Липенку було непереливки: захисники В. Вихованець («Комсомольское знамя»), Д. Александренко («Спортивна газета»), В. Браницький («Київська правда») не встигали за верткими і настирливими дівчатами. Ось атака — м'яч у сітці. Гол? Суддя матчу К. Вихров фіксує офсайд. Однак за кілька хвилин динамівки такі розпечатали ворота журналістів.

Ледь почалася друга половина гри, як журналісти відновили рівновагу: Б. Людний (Держтелерадіо) проштовхнув м'яч у ворота. І знову ініціативу перехоплюють

дівчата. Тричі м'яч влучав у штангу, ще двічі ворота журналістів рятувала перекладина. Не злічити скільки разів виручав воротар. Однак і він був безсилий на 62-й хвилині, коли після помилки захисту дві нападаючі вийшли на побачення із воротарем — 2:1.

Лиш наприкінці матчу майстри пера «розсердилися» і провели кілька масованих, хоча й сумбурних атак. Особливо старався В. Кардаш (Держтелерадіо), безумовно, кращий серед журналістів. Саме він, як слаломіст, обійшов кількох суперниць і виніс м'яч, як на блюдечку, одному із своїх колег. Той, однак, «змазав».

Матч закінчено — дівчата кинулися одна одній в обійми. Ще 6 пак — реванш відбувся! Тренер журналістської збірної заслужений майстер спорту В. Трошкін розгублений: два тренування, проведені до матчу, виявилися мало-ефективними.

Гра показала виняткову ігрову дисципліну жіночого колективу: кожна була закріплена за певною зоною і кожна була готовою підстрахувати партнершу. Якщо судити з точки зору глядача, то картина вимальовувалась однозначна: дівчата, навіть поступаючись у швидкості 4—5 журналістам, тим не менш майже не програвали в індивідуальній боротьбі за м'яч. А якщо таке траплялося, страховка була бездоганною.

Завдяки витонченим пасам, націленим передачам гра динамівок підкупала. А три—чотири комбінації дівчат можна було сміливо заносити до навчальних посібників. З іншого боку цей матч був свого роду футбольним шоу. Відомий коментатор республіканського телебачення Олександр Семенов, постійно аналізуючи події на полі, підкидав такі влучні словця і вирази, що стадіон не раз вибухав

сміхом і рукоплескав. Ось лише один штришок. На 20-й хвилині матчу у збірної журналістів змінилася на поле вийшов... ну справжній кієвський Рууд Гулліт (звісно у париках, але схожий, як дві краплі води). «Ми його придбали за неконвертований карбованець», — повідомив О. Семенов. — Це один з тих батьків Сурінаму, про яких так мріяв московський коментатор Володимир Перетурін...»

Артемівський завод шампанських вин — спонсор журналістів — встановив 4 призи для найдосвідченішого, найтехнічнішого, найелегантнішого гравця. Четвертий приз — і це було відомо до матчу — отримав головний суддя К. Вихров. Однак він судив об'єктивно: спортивна честь для нього вище презенту. Тим більше, він знав, що отримає його в будь-якому випадку.

Не залишилися без призів і дівчата — та, що відкрила рахунок у матчі, а також найпривабливіша, найнадійніша...

Мені доводилося бути на тренуваннях нашої, кіровоградської жіночої команди. Поки що — у порівнянні з киянками — ми як не-бо і земля. Та до жовтня часу не так і мало. Хтозна, може й кіровоградський болільник на фоні нестабільної гри «Зірки» повернеться обличчям до новоствореної команди (експериментальна назва — «Мрія»)? Це, до речі, може стати серйозним стимулом і для «Зірки». А поки що... Поки що хай дівчата тренуються. Хоч і їм, безумовно, потрібні спаринг-партнери для набуття того необхідного досвіду, що збирається по крихті і з часом реалізується в конкретних справах. Отже, хто кине викини нашої молодії і, повірте, честолюбної жіночої команди? І ще: хто стане спонсором такого матчу?

А. БЕЗТАКА,
спецкор «Молодого комунара».
Київ — Кіровоград.

Компانیївський ветеринарний технікум ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ УЧНІВ

на 1989 — 1990 навчальний рік

Технікум готує:

ветеринарних фельдшерів для роботи в спецгоспах, колгоспах, радгоспах, ветлабораторіях, м'ясоконтрольних станціях, м'ясокомбінатах, ветлікарнях, ветаптеках. Крім цього, учні технікуму набувають додаткову професію — техніку штучного осмієння сільськогосподарських тварин.

На 1 курс приймаються особи віком до 30 років з освітою 8—9 класів.

Строк навчання — 3 роки 6 місяців.

Вступники складають екзамен:

в української (російської) мови (диктант), математики (усно).

Без вступних екзаменів зараховуються:

особи, які закінчили неповну середню школу зі свідоцтвом з відзнакою, (в міру подання заяв);

особи, які закінчили неповну середню школу з оцінками «4» і «5», за результатами співбесіди;

офіцери, прапорщики, мічмани і військовослужбовці надстрокової служби, звільнені в запас із Збройних Сил СРСР за скороченням штатів, станом здоров'я, вислужною пенсією.

З числа вступників, які успішно склали вступні екзамен, зараховуються:

поза конкурсом

направлені на навчання за рахунок колгоспів, радгоспів, та в порядку цільової підготовки спеціалістів;

звільнені в запас військовослужбовці з дійсної військової служби, які мають рекомендації військових частин або свідцтво військового мату про право на пільги;

діти-сироти і діти, які залишилися без опіки батьків;

інваліди І і II груп, які можуть відвідувати заняття, передбачені

навчальним планом;

в порядку конкурсного відбору на основі загальної кількості балів, одержаних на вступних екзаменах, при рівній кількості балів перевагою при зарахуванні користуються — вступники, які мають стаж практичної роботи не менше двох років і звільнені в запас військовослужбовці;

сільська молодь.

Прийом заяв — з 1 червня по 31 липня.

До заяви на ім'я директора слід додати:

документ про восьмирічну освіту (оригінал);

медичну довідку (форма № 086-у);

виписку з трудової книжки (тим, хто має виробничий стаж);

направлення колгоспів, радгоспів та інших сільськогосподарських підприємств (особам, які відрадіжені на навчання за рахунок цих підприємств та в рахунок плану цільової підготовки);

чотири фотокартки 3x4 см.

По прибутті до технікуму вступники пред'являють особисто:

паспорт або свідоцтво про народження;

військовий квиток (військовозобов'язані), приписне свідоцтво (особи призовного віку)

Вступні екзамен — з 1 по 10 серпня.

Початок навчання — 1 вересня.

При технікумі працюють їдальня та учнівський клуб «Підліток».

Гуртожитком і стипендією учні забезпечуються на загальних підставах.

Споживання автобусне з м. Кіровограда, Вобриця, Долинська, Новомиргорода.

Адреса технікуму: 317200, Кіровоградська область, смт Компаніївка.

НА ДОЗВІЛЛІ

СЦЕНА, ЕКРАН, АРЕНА

Увага, друзі і шанувальники творчості Володимира Висоцького! 30 ЧЕРВНЯ О 19 ГОД. 10 ХВ. у кінотеатрі імені Дзержинського за театральним принципом демонструється художньо-публіцистична стрічка «ВОЛОДИМИР ВИСОЦЬКИЙ — КІНО-АКТОР. ШТРИХИ ДО ПОРТРЕТА». З фільму Володимир Висоцький постає на-самперед людиною театру і кіно. Коментує фільм син В. С. Висоцького, актор театру «Современник-2» Микита Висоцький.

А сьогодні, 24 ЧЕРВНЯ, запрошує кіноклуб «Екран». Демонструє ть с я стрічка видатного режисера К. САУРИ «ЧАКЛУНСЬКЕ КОХАННЯ» за участю АНТОНІО ГАДЕСА і КРІСТИНИ ОЙОС. Кіноклуб «Екран» працює при бібліотеці імені Крупської. Початок сеансу О 18 ГОД. 40 ХВ.

29 ЧЕРВНЯ Криворізький російський театр драми і музичної комедії востаннє запросить глядачів на свою виставу. На численні прохання глядачів театр прощатиметься з кировоградцями «ВЕЧОРОМ СТАРОВИННОГО РОМАНСУ «ГОРИ, ГОРИ, МОЯ ЗВЕЗДА». ПОЧАТОК О 19 ГОДИН.

12

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

24 червня 1989 року

«Молодой коммунар» —
орган Кировоградского
областного комитета
ЛКСМ Украины.

На украинском языке.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кировоградська правда» Кировоградського обкому Компартії України. м. Кировоград, вул. Глінки, 2

БН 03652.

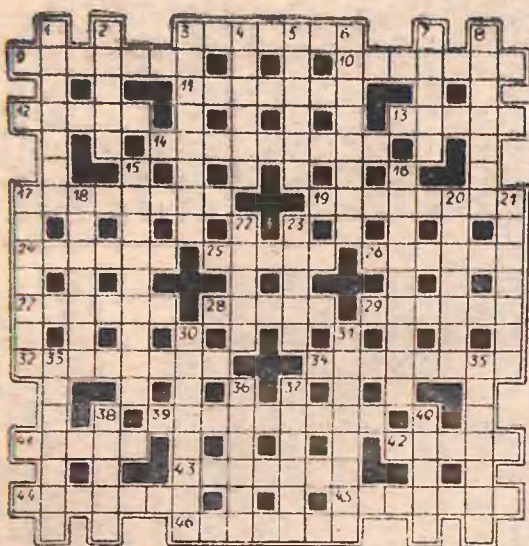
Газета виходить щосуботи.

Індекс 61103.

Зам. № 293.

Тираж 52 000.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 3. Мисливська рушниця. 9. Продукт розмелювання зерна. 10. Супротивник у диспуті, дискусії. 11. Російський флотовадець, океанограф, полярний дослідник. 12. Сніговий барс. 13. Значок, що замінює гроші в деяких іграх. 14. Давньогрецький філософ, ідеолог рабовласницької демократії. 17. Крайня форма націоналізму. 19. Оптичний прилад, яким вимірюють світлові величини. 24. Тонке склоподібне покриття на керамічних виробках. 25. Порядок проходження будь-чого. 26. Гостра інфекційна хвороба. 27. Назва серії радянських міжпланетних станцій. 28. Закопані в землю або приховані іншим способом цінності. 29. Дуже короткий проміжок часу, мить. 32. Давній материк. 34. Напівапровідниковий прилад. 39. Український історик, фундатор історичного товариства Нестора-літописця. 41. Продукт праці, виготовлений на продаж. 42. Електроізоляційний пресований матеріал. 43. Рай для душ воїнів-героїв у скандинавській міфології. 44. Періодичні торги, що проводяться в певному місці. 45. Виділення одиниці мови силою голосу, висотою тону чи тривалістю. 46. Фламандський живописець XVII століття.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Жіночий співочий голос. 2. Територіальний різновид загальнонародної мови. 3. Тип суспільно-економічної формації. 4. Стиль у західноєвропейському мистецтві першої половини XVIII століття. 5. Велика веселова шлюпка у ВМФ. 6. Один з центрів Київської Русі. 7. Герой грецької міфології, що черпав силу від матері-землі. 8. Мідний вік. 15. Тип закритого кузова легкового автомобіля. 16. Самохідна залізнична тяглова машина. 17. Український радянський письменник, автор роману «Іду до людей». 18. Лютчик-космонавт СРСР. 20. Складова частина цілого. 21. Апарат для вирощування мікроорганізмів. 22. Головний релігійний центр Ісламу. 23. Спеціалісти-мисливці для керування полюванням та догляду за дикими тваринами. 30. Олімпійський клас пхт. 31. Відсутність гармонії. 33. Держава в Європі. 35. Російський революціонер, поет, публіцист, один з організаторів «Землі і волі». 36. Пристрій, що полегшує спускання курка вогнепальної зброї. 37. Досліпний уривок з твору. 38. Пастух. 40. Одяг стародавніх греків.

О М А Н А

У мене зараз дуже складне завдання — написати про виставу, рецензувати яку вирішила ще до перегляду, а після все-таки засумнівалася. Чи варто? Ні, я зовсім не боюсь образити гастролерів негативною думкою про виставу «Прощай, Іуда», за п'єсою Іреніуша Ірединського. Якщо я сьогодні напишу стримано позитивні речі про прем'єрну виставу Криворізького театру, це піде йому не на користь. Правда, і заперечувати повністю зроблене театром я не відважусь. Не розумію, навіщо було сьогодні включати у репертуар цю виставу. Щоб показати, які ми сьогодні розкуті, що у нас все «які і в них»?

У нас ще буде час поговорити про це. А тепер про режисерську концепцію вистави, про його бачення тих проблем і мотивів, які керують героями згаданого твору. Скажу відверто — я її не зрозуміла. Вистава примушує замислюватися, обговорювати бачене. Це вже багато, скажете ви. І режисер В. Іваницький, очевидно, так думає. Але мене де-що бентежить, що більше доводиться замислюватися над задумом режисера, ніж над тим, що закладено в самій п'єсі.

Порівнюєш, резонно сказати мені, з оперетою, де вже завчасно відомий кожен жест Боні Коніслау чи директора в'язниці Франка. Погоджуюсь, і все-таки вважаю, що надмірна режисерська сваволя у побудові сценічної конструкції не приносить багато користі. Для мене, наприклад, як і для багатьох глядачів, цілковито загадкою залишились бутфорські голови тварин, що обрамляють виставу. Здогадувалася, це пов'язане з євангельськими міфами, але й після по-

яснення режисера не до кінця зрозуміла. То що ж, запитає глядач, п'єса «Прощай, Іуда» зовсім ніякого інтересу не становить? Цього стверджувати не буду. У ній поставлена вічна, як любов і ненависть, проблема зради. Вічна прийнятні з того часу, як існує міф про 30 срібників. Не випадково у п'єсі не визначається ні час подій, ні місце. Таке є скрізь і всюди, доти людство придумує фетиші. Іуда п'єси Ірединського у талановитому винонанні Г. Татарчуна хоче довести інше. Але врешті-решт зраджує. Не за тридцять срібників: в епоху літанів, поїздів, неіснуючих самотніх островів правлять не вони. Я розумію В. Іваницького, чому п'єса польського автора привернула його увагу, чому він так вперто намагався здійснити її постановку. Режисеру вдалося зібрати навкруг себе зацікавлених людей. Мені сподобалося, як ведуть свої ролі Л. ЗЕЛЕНЮК (Блідниш-на), В. ПОЛУБОЯРЦЕВ (Петро), засл. артист УРСР А. ДУДНА (комісар). Хоч, повторюю, в цілому постановка викликала дуже протилежні думки. Спробую пояснити. Мене зовсім не шокували, як деякого з глядачів, у виставі, інтимні сцени між Іудою і Бліднишкою. Я навіть не розумію, навіщо потрібна тут чорна хустка і чорні, вибачте, плавки, поспілку одягнуті героїнею. Натія на еротичну обертання звичайнісінькою порнографією. Якщо вже театр не може без інтимних сцен, то варто б у даному випадку прояснити більше такту. Глядачів не лякає голе людське тіло, псують враження різні натяжки, необгрунтованість мізансцен. Сьогодні нас привчають до згвалтувань на сцені, і хоч я до цього б звикати не хотіла (вихована на іншому театрі), турбує не це: мені між почуттям міри і пошлістю. Цю межу наші режисери, на жаль, уявляють погано. Стосовно вистави «Прощай, Іуда», то тут мене просто обуриває брутальність на сцені. Театр і мат... Вибачте, при всій своїй терпимості до різного роду нових форм — це недопустимо. Адже на виставу навіть без попередження пускали дітей. Як було бачити разом з дітьми слухати зі-

Група «Ласковий май»

...ТЫ НЕ СО МНОЙ

ВИ ЗАМОВЛЯЛИ ПІСНЮ

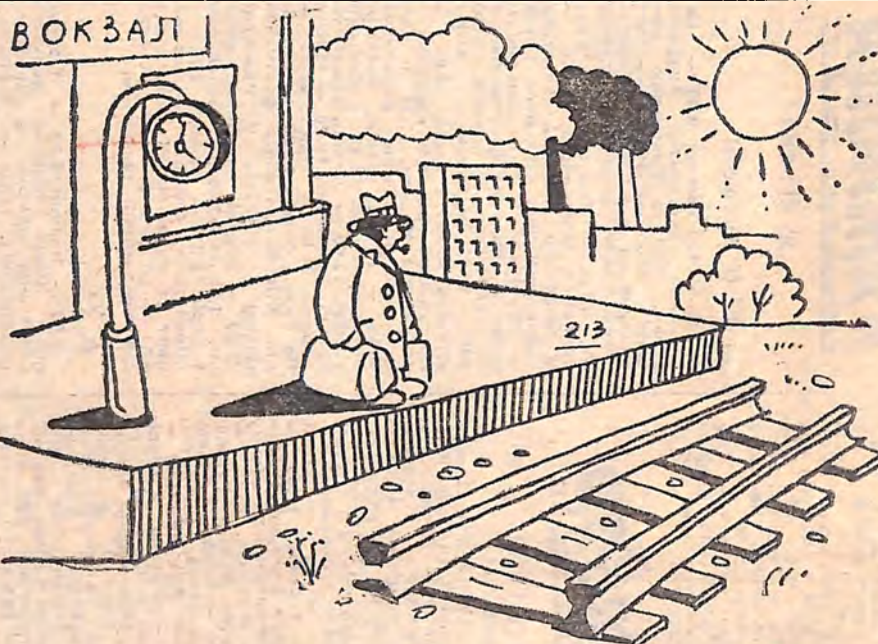
Зачем весны вода ручьями льется.
Ведь ты проводишь вечер не со мною?
А за окном все надо мной смеется,
А я один оставленный луною,
Оставленный луною.
Не знаешь ты, как медленно и верно
Горят огнем непосланные строчки.
И не увидишь никогда, наверно, —
Пишу и жгу я их лишь только ночью...

С тобой при встрече не подам и виду.
В глазах увижу, как не тают льдинки.
Я знаю, ждешь ты слез моей обиды.
Но не увидишь даже и слезинки.
Как нелегко казаться безразличным.
Твои слова и встреча не со мною.
Как той холодный взгляд уж мне
привычен,
Но откровенен только лишь с луною...

Земні чудеса

— Ой, сусідко, що я чула суціль небелиці.
від куми Тетяни:
в Америку прилітали
інопланетяни.
Якісь дивні тарілки
у небі літають,
а створіння ще дивніші
із них виглядають.
— А мені здається, це —

Може й там хто тарілками
аж в небо швиргає.
Всі тепер чудеса шукають,
я ж скажу тобі сама,
що чудніших за п'яничок
більш у всесвіті нема!
Світлана ТИМКО.
с. Нова Осота,
Олександрівський район.

Без слів.

Мал. В. ГОРДИЯЧЕННА.

ВРАЖЕННЯ

сцени слова, від яких вуха в'януть у підвороттях.

Прикро, що хороші враження від своїх музичних вистав театр зіпсував окремими нюансами вистави «Прощай, Іуда». А проте, багатьом кировоградцям вона подобається. Про смаки не сперечаються? Мені здається, що це саме та нагода, коли треба сперечатися, навіть не сперечатися — захищати людські душі від вульгарності.

Я розумію, молодих творців вистави. Ви прийшли в театр енергійні, рішучі, з новими, сміливими поглядами, ви, як чеховський Треплев, мрієте про нові форми. Але ж Костянтина Гавриловича, пам'ятаєте, хвилювала світова душа. Ви ж не бережете навіть звичайну людську душу.

Мені хотілося поспівувати герою вистави, багатозначно названому іменем того, хто зрадив Ісуса Христа, Іудою, що істиною свого життя хотів розвінчати міф про зраду і не зумів, бо все у світі ґрунтується на міфах, а замість цього доводилося борстися у запропонованих обставинах пошлості. Мені хотілось поспівувати і цій симпатичній дівчинці, що так сильно покохала Іуду, поспівувати героям цієї незрозумілої гри, що триває ось уже як століття... Тож чи варто було так необережно ставитися до моїх почуттів і почуттів тих, хто вам аплодував на інших виставах, аплодував і тепер, не здогадуючись про примарний фетиш успіху, який вас привабив...

Л. КАРИМОВА.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кировоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; сенторів: комуністичного виховання — 4-66-79; культури і моралі — 4-64-21; комсомольського життя й економіки — 2-04-84; учнівської і студентської молоді та військово-патріотичного виховання — 2-59-82; соціальних проблем — 2-29-92; фотолабораторії — 4-94-94; голюшень — 4-28-96; коренторської — 3-61-83.

В. о. редактора
І. КУЦЕНКО.